

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
OBCHODNÁ FAKULTA

Evidenčné číslo: 102005/I/2015/3701008267

Nebezpečné výrobky na vnútornom trhu

Diplomová práca

2015

Bc. Jakub Repka

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
OBCHODNÁ FAKULTA

Nebezpečné výrobky na vnútornom trhu

Diplomová práca

Študijný program: Obchodný manažment

Študijný odbor: 6280 Obchod a marketing

Školiace pracovisko: Katedra tovaroznalectva a kvality tovaru

Vedúci záverečnej práce: Ing. Tatiana Košútová, PhD.

Bratislava 2015

Bc. Jakub Repka

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracoval samostatne a že som uviedol všetku použitú literatúru.

Dátum: 21.4.2015

.....

(podpis študenta)

Pod'akovanie

Touto cestou by som chcel pod'akovať vedúcej diplomovej práce Ing. Tatiane Košútovej, PhD. za odborné rady, pripomienky, trpezlivosť a priateľský prístup pri vypracovaní diplomovej práce.

ABSTRAKT

REPKA, Jakub: *Nebezpečné výrobky na vnútornom trhu*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Obchodná fakulta; Katedra tovaroznalectva a kvality tovaru. – Vedúca záverečnej práce: Ing. Tatiana Košútová, PhD. – Bratislava: OF EU, 2015, 76 s.

Cieľom záverečnej práce je zistiť vnímanie súčasného označovania potravín spotrebiteľmi, ako aj úroveň ponuky potravín pre ľudí trpiacich rôznou formou potravinovej intolerancie a alergie na Slovenskom trhu. Záverečná práca tiež navrhuje odporúčania na zlepšenie stavu vo vyššie spomínanej problematike. Práca je rozdelená do 4 kapitol, obsahuje 15 grafov, 4 tabuľky, 3 obrázky a 1 prílohu. Prvá kapitola sa venuje definovaniu základných pojmov, legislatíve na úrovni spoločenstva a národnej úrovni, systémom rýchlej výmeny informácií – najmä systému RASFF, inštitúciám v oblasti bezpečnosti produktov na európskej a národnej úrovni, vysledovateľnosti produktov a označovaniu potravín. V ďalšej časti je vymedzený cieľ práce a hypotézy pre realizovaný prieskum. Tretia kapitola opisuje metodiku a metódy, využité pri písaní práce. Štvrtá kapitola sa venuje výsledkom práce, opisuje pojmy potravinová intolerancia a alergia, nasleduje vyhodnotenie stanovených hypotéz a výsledky realizovaného prieskumu.

Kľúčové slová: nebezpečné výrobky, RASFF, potravinová intolerancia, potravinová alergia, označovanie potravín

ABSTRACT

REPKA, Jakub: Dangerous products in the internal market. – University of Economics in Bratislava. Faculty of Commerce; Department of Commodity Science and Product Quality. – Thesis Supervisor: Ing. Tatiana Košútová, PhD. – Bratislava: OF EU, 2015, 76 pp

The aim of the thesis is to find out consumer's seeing for recent labeling of food products, even to find out the level of food products supply for those people who suffer from food intolerance and allergy in Slovak market. Final thesis proposes some recommendations for the better situation in these two areas too. Thesis is divided into 4 chapters, which include 15 diagrams, 4 tables, 3 pictures and 1 appendix. The first chapter is dedicated to basic definitions in this field, legislation of European union and also national legislation, rapid alert systems – especially RASFF, institutions in field of products safety both in European union and national arera, traceability of products and product's labeling. In the next part in our thesis are the main goal of this thesis and hypothesis of realised research. The third chapter describes methodology and methods which we used for writting this thesis. The fourth chapter is dedicated to results of thesis, it describes food intolerance and food alergy, the next one is evaluation of hypothesis and the results of realised research.

Key words: dangerous products, RASFF, food intolerance, food alergy, labeling of food products

OBSAH

Úvod	9
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí	11
1.1 Základné pojmy	12
1.2 Legislatíva EÚ	15
1.3 Legislatíva na národnej úrovni	19
1.4 Systémy rýchlej výmeny informácií	20
1.4.1 RASFF	21
1.5 Inštitucionálne zabezpečenie bezpečnosti produktov	25
1.5.1 Inštitúcie na úrovni Európskeho spoločenstva	25
1.5.2 Inštitúcie v Slovenskej Republike	28
1.6 Vysledovateľnosť produktov	33
1.6.1 Dimenzie systémov vysledovateľnosti	35
1.7 Označovanie potravín	37
2 Cieľ práce	45
3 Metodika práce a metódy skúmania	46
4 Výsledky práce a diskusia	48
4.1 Potravinová intolerancia/alergia	49
4.2 Vyhodnotenie stanovených hypotéz	51
4.3 Výsledky realizovaného prieskumu	52
Záver	67

Úvod

Vo svetovej ekonomike prebiehajúce globalizačné tendencie spôsobujú stále väčší dôraz na oblasť ochrany spotrebiteľa, ktorá je považovaná za jednu z viacerých potrieb fungujúcej trhovej ekonomiky vo vyspelých krajinách. Postupným vstupom jednotlivých krajín do Európskej únie a následným vybudovaním vnútorného (jednotného) trhu považovaného za najväčší prínos pre Európske spoločenstvo dochádza k odstraňovaniu hraníc medzi krajinami integrácie a taktiež k postupnému odstraňovaniu bariér pohybu tovarov a služieb medzi krajinami vo vnútri spoločenstva, čo prináša okrem početných výhod aj riziká. Za najväčšie pozitívum sa považuje voľný pohyb tovarov a služieb, ktorý je spojený s radom ďalších výhod plynúcich pre podnikateľské subjekty v Európskej únii. Liberalizáciou obchodu a elimináciou diskriminácie dochádza k zväčšeniu trhu, pre jednotlivé trhové subjekty sa vytvoria rovnaké podmienky, a tým sa zvyšuje aj ich šanca na úspech. Vplyvom zvyšujúcej sa konkurencie v trhovom prostredí sú konkurenti nútení odlišovať svoje výrobky a prispôbovať ich požiadavkám spotrebiteľov. Pre spotrebiteľov má zvyšovanie konkurencie pozitívne následky, pretože pod vplyvom konkurencie sa vytvára tlak na znižovanie cien, no vo viacerých prípadoch je to na úkor kvality samotných tovarov.

Mnohé z výrobkov, ktoré sa nachádzajú na trhu nespĺňajú požiadavky na bezpečný produkt a predstavujú riziko ohrozenia spotrebiteľov v oblasti zdravia, či ich bezpečnosti, prípadne riziko pre životné prostredie. Európska únia s cieľom zaistiť bezpečnosť produktov vyžaduje od jednotlivých členských krajín harmonizáciu legislatívy spoločenstva s národnými legislatívami členských krajín, aby požiadavky na bezpečnosť produktov boli jednotné vo všetkých členských štátoch. Na úrovni spoločenstva existuje viac legislatívnych predpisov, ktoré sa venujú bezpečnosti produktov. Legislatívny základ v tejto oblasti tvorí smernica Európskeho parlamentu a Rady 2001/95/ES o všeobecnej bezpečnosti výrobkov.

Európska únia v snahe zabrániť predaju takýchto výrobkov a následkom z ich používania zaviedla systémy určené na rýchlu výmenu informácií medzi členskými krajinami s cieľom prijať okamžité opatrenia na ich stiahnutie z trhu. V Európskej únii sú najviac používané dva systémy – systém RAPEX, ktorý slúži na rýchlu výmenu informácií o nebezpečných nepotravinárskych výrobkoch a systém RASFF plní rovnaké funkcie

avšak informácie sa týkajú len potravín. Tieto systémy zabezpečujú, aby sa viac ako 500 miliónom spotrebiteľov, ktorí tvoria vnútorný trh spoločenstva, ponúkali výrobky vyhovujúce všetkým bezpečnostným požiadavkám. Napriek tomu Európska komisia v spolupráci s orgánmi dozoru trhu členských krajín prijíma množstvo oznámení o výskyte nebezpečných výrobkov na vnútornom trhu.

Výrobky, ktoré tvoria každodennú súčasť nákupov spotrebiteľov sú potraviny. V záujme spotrebiteľov je nakupovať bezpečné potraviny, bez akéhokoľvek rizika ohrozenia zdravia spotrebiteľov. Na trhu sa však nachádza okrem bežných spotrebiteľov aj skupina, pre ktorú nie všetky bezpečné produkty sú skutočne bezpečné – ľudia trpiaci potravinovou intoleranciou/alergiou. Táto skupina spotrebiteľov je nútená realizáciu nákupov podriadiť potravinovej intolerancii, a nakupovať také produkty, ktoré sú pre nich určené. Na trhu existujú rôzne potraviny, ale pri ich nákupoch je možné stretnúť sa s viacerými problémami – ako napr. s označovaním produktov, slabou odlišiteľnosťou takýchto produktov, ich nedostatkom v danej predajni a podobne. Naším cieľom bolo zistiť aké problémy má bežný slovenský spotrebiteľ a spotrebiteľ trpiaci potravinovou intoleranciou pri nákupoch potravín.

V prvej kapitole sa venujeme základným pojmom v predmetnej oblasti, približujeme legislatívne predpisy v oblasti bezpečnosti produktov na úrovni spoločenstva ako aj na národnej úrovni. Popisujeme podstatu fungovania systémov rýchlej výmeny informácií pre potraviny a krmivá – najmä systému RASFF v rámci európskeho spoločenstva. Charakterizujeme inštitúcie, ktoré plnia úlohy v oblasti bezpečnosti produktov – rovnako na európskej a národnej úrovni. Približujeme problematiku výsledovateľnosti produktov a zmeny týkajúce sa označovania potravín.

V druhej kapitole našej diplomovej práce popisujeme cieľ stanovený pri písaní práce.

V ďalšej kapitole s názvom Metodika práce a metódy skúmania opisujeme využité metódy získavania informácií, ktorých následným zozbieraním sme dospeli k výsledkom.

V poslednej kapitole – Výsledky práce a diskusia sústredíme pozornosť predovšetkým na dotazníkový prieskum a interpretáciu jeho výsledkov. Opisujeme pojmy potravinová intolerancia a alergia, a venujeme sa vyhodnoteniu stanovených hypotéz.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Pod vplyvom prebiehajúcich globalizačných procesov sa postupne odstraňovali prekážky pohybu tovarov a služieb a vytvoril sa priestor – trh tvorený jednotlivými národnými trhmi krajín, ktoré vstúpili do Európskeho spoločenstva. Nie všetky výrobky uvádzané na tento trh ale spĺňajú všetky požiadavky bezpečnosti, preto bolo nevyhnutné vytvoriť účinný systém, ktorý by napomáhal k dosiahnutiu tohto cieľa. Najmä v oblasti potravinárskeho priemyslu na trhu pôsobia podnikateľské subjekty, ktorých majitelia sú ochotní s vidinou dosiahnutia zisku, uchýľovať sa aj k takým praktikám, výsledkom ktorých je výrobok ohrozujúci zdravie spotrebiteľov. Dôkazom tejto skutočnosti je niekoľko medializovaných škandálov s potravinami v posledných rokoch – ako napr. prípady výskytu konského mäsa namiesto na výrobku uvádzaného hovädzieho, či pančovaný alkohol vyrobený v Českej republike, ktorého následkom bola dokonca smrť niekoľkých osôb.

V oblasti bezpečnosti výrobkov plnia významnú úlohu okrem legislatívy a iných inštitúcií na národnej a európskej úrovni predovšetkým systémy rýchlej výmeny informácií RASFF a RAPEX. Od ich vzniku bolo stiahnuté z obehu množstvo nebezpečných výrobkov. Najviac oznámení kategorizovaných podľa krajiny pôvodu nebezpečných potravín a krmív v systéme RASFF je dlhodobo z Číny. Nevyhnutné je preto venovať zvýšenú pozornosť výrobkom pochádzajúcim z tejto krajiny.

Osobitnú pozornosť je potrebné venovať aj oblasti – označovanie potravín, pretože na trhu sa často stretávame s problémami ako napr. malé, ťažko čitateľné písmo na obaloch potravín, bežnému spotrebiteľovi nezrozumiteľné názvy látok, ktoré obsahuje daná potravina a iné. Bezpečná potravina je skutočne bezpečnou pre všetkých spotrebiteľov len vtedy, ak sú splnené všetky požiadavky spomenuté v nariadení Európskeho parlamentu a Rady č. 1169/2011 – presné, jednoznačné, ľahko zrozumiteľné a prístupné informácie pre spotrebiteľov. Prvá kapitola diplomovej práce sa zaoberá práve problematikou bezpečnosti výrobkov na jednotnom trhu Európskej únie a taktiež označovaniu potravín.

1.1 Základné pojmy

Pojem výrobok alebo produkt možno definovať viacerými spôsobmi. Jednotlivé definície sa zhodujú v tom, že ide o výsledok určitého procesu. Produkt definovaný podľa STN EN ISO 9000 je výsledkom viacerých, navzájom prepojených, či pôsobiacich činností, na základe ktorých dochádza k transformácii vstupov na výstupy.

Produkt je hmotným ekonomickým statkom, ktorý je výstupom z výroby, schopný priamo uspokojovať potreby ľudí v spoločnosti. Na základe smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/95/ES o všeobecnej bezpečnosti výrobkov, kde sú zadefinované pojmy výrobok, nebezpečný a bezpečný výrobok môžeme konštatovať, že výrobkom je taktiež služba. Výrobok je určený pre spotrebiteľov alebo je možné predpokladať, že spotrebiteľia budú výrobok používať aj v prípade, keď nie je určený priamo im. Zároveň je k dispozícii alebo dodaný za určitú odmenu alebo bez nej v rámci obchodnej činnosti, nezáleží pri tom, či ide o nový, obnovený alebo používaný výrobok.

„Potravinou je látka alebo výrobok, ktoré sú spracované, čiastočne spracované alebo nespracované a sú určené na ľudskú spotrebu alebo pri ktorých sa odôvodnene predpokladá, že budú požití ľuďmi, vrátane nápojov, žuvačiek, všetkých látok vrátane pitnej vody.“¹

„Krmivá znamenajú akékoľvek látky alebo výrobky, vrátane prídavných látok, spracované, čiastočne spracované alebo nespracované, určené na používanie na kŕmenie zvierat orálnou cestou“²

Za bezpečný výrobok sa považuje ten, ktorý predstavuje minimálne alebo žiadne riziko pre spotrebiteľov a spoločnosť, toto riziko sa považuje za prijateľné a zároveň je v súlade s požiadavkami na ochranu zdravia a bezpečnosti jednotlivých osôb v spoločnosti.

¹ Zákon Národnej rady Slovenskej Republiky č. 152/1995 Z. z. o potravinách.

² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 178/2002, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva, zriaďuje Európsky úrad pre bezpečnosť potravín a stanovujú postupy v záležitostiach bezpečnosti potravín.

Zohľadňujú sa nasledovné skutočnosti:

- vlastnosti daného výrobku ako je balenie, zloženie, návod na montáž, prípadne inštaláciu,
- vplyv na odlišné výrobky, v prípade predpokladu používania s inými výrobkami,
- jeho prezentácia, označenie, varovania, návody na použitie a likvidáciu,
- skupiny spotrebiteľov najmä deti a starší ľudia, kde je zvýšená pravdepodobnosť výskytu rizika pri používaní výrobku.

Bezpečný je výrobok len v prípade, že dodrží všetky európske právne predpisy, ak pre daný výrobok neexistujú, musí plniť vnútroštátne zákony členskej krajiny o obchodovaní. V tejto situácii sa súlad výrobku s bezpečnostnými kritériami hodnotí podľa:

- vnútroštátnych predpisov a odporúčaní Európskej komisie,
- predpisov členskej krajiny v rámci oblastí výroby a obchodovania,
- súčasnej úrovne znalostí a technológie,
- pravidiel správnej praxe v oblastiach zdravia a bezpečnosti,
- očakávaní spotrebiteľov v bezpečnosti.

Nebezpečný výrobok je taký, ktorý nezodpovedá už zadanému bezpečnému výrobku. Závažné riziko predstavuje závažné ohrozenie, ktoré vyžaduje okamžitý zásah verejných úradov. Nebezpečná napodobenina označuje výrobok, ktorý svojou vôňou, farbou, formou, vzhľadom, označením, obalom, rozmermi alebo objemom môže spôsobiť zámenu spotrebiteľom, predovšetkým u detí, čo môže viesť k ohrozeniu zdravia. Vadný výrobok je možné definovať ako výrobok, ktorý nezaistuje bezpečné užitie alebo použitie, ktoré možno od neho očakávať. Závažné riziko predstavuje akékoľvek závažné riziko a taktiež vplyvy, ktoré nemajú bezprostredný účinok, vyžadujú okamžitý zásah orgánov dozoru nad trhom.

Na základe zmluvy o založení Európskeho spoločenstva sa pod pojmom vnútorný trh, často označovaný pojmami jednotný alebo spoločný trh, rozumie určitý priestor, v ktorom sa nenachádzajú vnútorné hranice (iba vonkajšie) a platia tu 4 základné slobody – voľný pohyb tovarov, služieb, osôb a kapitálu. Považovaný je za najväčší úspech a zároveň

základ EÚ. Vytvoreniu tohto trhu predchádzalo množstvo opatrení, ale za začiatok fungovania v dnešnej podobe sa považuje 1. január 1993, kedy boli odstránené administratívne, právne regulačné a technické prekážky, ktoré bránili voľnému obchodu a pohybu. Môžeme konštatovať, že medzi najväčšie výhody vnútorného trhu, tento v súčasnosti využíva „približne 507 miliónov spotrebiteľov v krajinách EÚ“³, patrí väčší výber tovarov za nižšie ceny.

³Eurostat. Population on 1 January. [online]. 2014. [citované 10.10.2014]. Dostupné na internete: <<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tps00001&plugin=1>>

1.2 Legislatíva EÚ

Jednou z najdôležitejších smerníc, prijatou na úrovni spoločenstva, ktorá zastrešuje oblasť bezpečnosti výrobkov je Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2001/95/ES o všeobecnej bezpečnosti výrobkov, prijatá 3. decembra 2001. Základným cieľom tejto smernice je dosiahnuť, aby všetky výrobky, ktoré sa uvádzajú na trh boli bezpečné. Vztahuje sa na výrobky, bezpečnosť ktorých nie je upravená v žiadnom inom predpise spoločenstva. Táto smernica bola implementovaná do slovenskej legislatívy nariadením vlády SR č. 404/2007 Z. z. o všeobecnej bezpečnosti výrobkov. Smernica stanovuje povinnosti a práva výrobcov, predajcov súvisiace so zabezpečením bezpečnosti výrobkov, tiež upravuje práva a povinnosti členských štátov v predmetnej oblasti a pôsobnosť systému RAPEX.

Povinnosti výrobcov:

- v prvom rade musia na trh uvádzať výrobky, ktoré zodpovedajú požiadavke všeobecnej bezpečnosti,
- poskytovať spotrebiteľom informácie umožňujúce hodnotiť riziká spojené s produktom, v prípade ak riziká nie sú viditeľné okamžite,
- prijímanie adekvátnych opatrení s cieľom predísť takýmto rizikám.

Povinnosti distributérov:

- dodávať výrobky, ktoré zodpovedajú požiadavke všeobecnej bezpečnosti,
- monitorovať bezpečnosť na trh uvedených výrobkov,
- dodávať dokumentáciu, ktorá je potrebná na spätné vyhľadávanie výrobkov.

Určuje povinnosť výrobcom a distributérom bezprostredne informovať zodpovedné orgány a prípadne s nimi spolupracovať v prípade zistenia, že určitý výrobok je nebezpečný.

Povinnosti členských krajín:

- zabezpečovať dodržiavanie povinností výrobcov a distributérov,
- kontrolovať, či výrobky spĺňajú požiadavku bezpečnosti,
- povinnosť vykonávať príslušné opatrenia v prípade zistenia výrobkov, ktoré predstavujú riziko, informovať o týchto výrobkoch EK.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 85/374/EHS o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov a o zodpovednosti za chybné výrobky z 25. júla 1985 upravuje povinnosti výrobcov pri výrobkoch, ktoré nezabezpečujú bezpečné používanie. Hlavný dôvod prijatia tejto smernice, bolo nevyhnutné zbližovanie legislatívy v oblasti bezpečnosti výrobkov, z dôvodu možných následkov ako napríklad poškodenie hospodárskej súťaže, obmedzenia pohybu tovaru v rámci spoločného trhu, rozdielneho stupňa ochrany spotrebiteľa pri škode na majetku, či zdraví, ktorá je zapríčinená chybným výrobkom. Smernica ukladá povinnosť výrobcom udržať si kontrolu nad výrobkom počas celého distribučného kanála a týmto môže získavať nepretržité informácie o svojom výrobku. Primárnym cieľom tejto smernice je dosiahnuť výrobu bezpečných výrobkov, ktorá vedie k redukcii dodatočných nákladov spôsobených ich chybovosťou.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu, menia a dopĺňajú sa ňou smernice Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES, smernica Rady 84/450/EHS a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady 2006/2004. Táto smernica sa venuje zjednocovaniu právnych predpisov jednotlivých členských štátov v oblasti nekalých obchodných praktík, nekalej reklamy, ktoré poškodzujú priamym spôsobom ekonomické záujmy spotrebiteľov a nepriamym spôsobom ekonomické záujmy účastníkov hospodárskej súťaže. Vytvára jednotný právny rámec v oblasti nekalých obchodných praktík významný pre spotrebiteľov aj podnikateľov. Jedným z cieľov smernice je ochrana ekonomických záujmov spotrebiteľov pred dôsledkami spôsobenými nekalými obchodnými praktikami, v prípade ak sú tieto podstatné.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/31/ES o určitých právnych aspektoch služieb informačnej spoločnosti na vnútornom trhu, najmä o elektronickom obchode. Prijatie smernice bolo nevyhnutné za účelom rozvoja služieb informačnej spoločnosti, ktorý je dôležitý pre odstránenie bariér medzi jednotlivými členskými krajinami v rámci vnútorného trhu. Potrebné bolo zabezpečiť, aby elektronický obchod mohol využívať výhody vnútorného trhu v plnom rozsahu. „Cieľom tejto smernice je

vytvoriť právny rámec na zabezpečenie voľného pohybu služieb informačnej spoločnosti medzi členskými štátmi a nie harmonizovať oblasť trestného práva ako takého.“⁴

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 1999/44/ES o určitých aspektoch predaja spotrebného tovaru a záruk na spotrebný tovar sa venuje skutočnostiam ako je súlad so zmluvou, právam spotrebiteľov (napr. právo na odškodnenie), definuje lehoty a záruky. Cieľom smernice je dosiahnuť zjednotenie legislatívy členských krajín v oblasti aspektov predaja spotrebného tovaru, záruk na spotrebný tovar za účelom zabezpečiť rovnakú minimálnu úroveň v oblasti ochrany spotrebiteľa na vnútornom trhu.

Nariadenie Rady č. 339/93/EHS o kontrole zhody s pravidlami týkajúcimi sa bezpečnosti výrobkov pri výrobkoch importovaných z tretích krajín vydané predovšetkým ako nevyhnutnosť z dôvodu zrušenia kontrol na vnútorných hraniciach EÚ. Nariadenie zavádza pojem národný orgán zodpovedný za monitorovanie trhu – ide o orgán určený členským štátom na účel kontroly zhody výrobkov na trhu EÚ alebo na národnom trhu v súlade s legislatívou EÚ alebo legislatívou národnou. Stanovuje zodpovednosť colných orgánov za uplatňovanie colnej legislatívy a určuje povinnosti jednotlivých spomenutých orgánov.

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 178/2002/ES, ktorým sa ustanovujú všeobecné požiadavky a zásady potravinového práva, zriaďuje Európsky úrad pre bezpečnosť potravín, stanovujú sa postupy v záležitostiach bezpečnosti potravín. Toto nariadenie mení a dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 1642/2003/ES a nariadenie Komisie č. 575/2006/ES. Zameriava sa na okrem iného na dosiahnutie jednotných požiadaviek v oblasti bezpečnosti potravín a krmív vo všetkých členských štátoch. Stanovuje všeobecné zásady vzťahujúce sa na potraviny i krmivá vo všeobecnosti, na národnej úrovni jednotlivých členských krajín a na úrovni EÚ. Zriaďuje sa ním Európsky úrad pre bezpečnosť potravín. „Toto nariadenie poskytuje základ na zabezpečenie vysokej úrovne ochrany zdravia ľudí a záujmov spotrebiteľov vo vzťahu k

⁴Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/31/ES o určitých právnych aspektoch služieb informačnej spoločnosti na vnútornom trhu, najmä o elektronickom obchode (smernica o elektronickom obchode).

potravínám, pričom berie do úvahy najmä rozmanitosť v zásobovaní potravinami vrátane tradičných výrobkov a zároveň zabezpečuje účinné fungovanie vnútorného trhu.“⁵

Okrem vyššie popísaných smerníc a nariadení existuje ešte množstvo iných na úrovni Spoločenstva, ktoré sú sprístupnené verejnosti aj na webovej stránke MH SR.

⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 178/2002, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva, zriaďuje Európsky úrad pre bezpečnosť potravín a stanovujú postupy v záležitostiach bezpečnosti potravín.

1.3 Legislatíva na národnej úrovni

Nariadenie vlády SR č. 404/2007 Z. z. o všeobecnej bezpečnosti výrobkov je to vlastne implementácia Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/95/ES o všeobecnej bezpečnosti výrobkov. Venuje sa úprave povinností výrobcov, dovozcov, dodávateľov a predávajúcich, vymedzuje pôsobenie orgánov verejnej správy pre oblasť bezpečnosti výrobkov, definuje práva spotrebiteľov v predmetnej oblasti – pre výrobky nepotravinárskeho charakteru a tiež stanovuje požiadavky bezpečnosti výrobku. V tomto nariadení sa nachádza definícia orgánov dozoru ich pôsobnosť a povinnosti, opisuje pravidlá a nevyhnutnosť výmeny informácií o výskyte nebezpečných výrobkov, ktorá je zabezpečovaná prostredníctvom systému RAPEX.

Zákon Slovenskej národnej rady č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa stanovuje práva spotrebiteľov, povinnosti výrobcov, predávajúcich, dovozcov, dodávateľov, vymedzuje pôsobnosť orgánov verejnej správy v rámci ochrany spotrebiteľa, postavenie právnických osôb, ktoré boli založené na ochranu spotrebiteľa (združenia), označovanie výrobkov cenami. „Tento zákon sa vzťahuje na predaj výrobkov a poskytovanie služieb, ak k plneniu dochádza na území Slovenskej republiky alebo ak plnenie súvisí s podnikaním na území Slovenskej republiky.“⁶

Zákon NR SR č. 128/2002 Z. z. o štátnej kontrole vnútorného trhu vo veciach ochrany spotrebiteľa, ktorý upravuje štátnu kontrolu v oblasti predaja výrobkov a poskytovania služieb spotrebiteľom v rámci vnútorného trhu, činnosti Slovenskej obchodnej inšpekcie pre oblasť kontroly vnútorného trhu, kooperáciu Slovenskej obchodnej inšpekcie s orgánmi verejnej správy a občianskymi združeniami, ochranné opatrenia a sankcie pri porušení zákona.

⁶ Zákon Slovenskej národnej rady č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa.

1.4 Systémy rýchlej výmeny informácií

Za účelom zabezpečiť ochranu spotrebiteľov, ich zdravia, majetku a životného prostredia vznikajú systémy rýchlej výmeny informácií, ktoré možno považovať predovšetkým za nástroj pomoci orgánov dohľadu, ale v konečnom dôsledku sú prospešné aj pre spotrebiteľov. V dôsledku postupnej liberalizácie a neustále sa zvyšujúcej konkurencie sú jednotliví výrobcovia nútení vyrábať pri čo najnižších nákladoch a predávať svoje produkty za cenu, ktorá im prinesie najvyšší možný zisk, pričom tento cieľ často realizujú na úkor bezpečnosti výrobkov. Tento fakt sa stal hlavným motívom na vytvorenie predmetných systémov. Medzi najznámejšie systémy rýchlej výmeny informácií patria:

- RAPEX /Rapid Alert System for Non-Food Products/ – rýchly výstražný systém pre nebezpečné nepotravinárske výrobky,
- RASFF /Rapid Alert System for Food and Feed/ – rýchly výstražný systém pre potraviny a krmivá.

Ďalšie vo svete známe systémy:

- RAPEX-EHLASS /European Home and Leisure Accident Surveillance System/ – zameraný na zber informácií o nehodách vo voľnom čase a v domácnostiach,
- REACH /Registration, Evaluation and Authorisation of Chemicals/ – slúži na registráciu, autorizovanie a hodnotenie chemických látok, s tým rozdielom oproti spomenutým systémom, že sa týka dovozcov a vývozcov chemických látok v objeme väčšom ako jedna tona ročne,
- Systém bdelosti pre lekárske prístroje – týka sa rizík vyplývajúcich z používania farmaceutických výrobkov a lekárskeho prístrojov, hlásia sa nehody nimi spôsobené, ktoré zapríčinia zhoršenie zdravotného stavu pacienta alebo v krajnom prípade až jeho smrť.

1.4.1 RASFF

„Rýchly výstražný systém pre potraviny a krmivá vznikol v roku 1978, ako účinný nástroj prospešný pre orgány kontroly potravín a krmív, zabezpečuje rýchlu výmenu informácií o nebezpečných produktoch na trhu, na základe systému sa prijímajú opatrenia s cieľom dosiahnuť najvyššiu možnú úroveň bezpečnosti potravín a krmív za účelom ochrany zdravia a bezpečnosti spotrebiteľa.“⁷

Právny rámec fungovania tohto systému sa nachádza v nariadení Európskeho parlamentu a Rady č. 178/2002/ES, kde sú vymedzené všeobecné požiadavky a zásady potravinového práva, postupy v oblasti bezpečnosti potravín, vytvára sa ním Európsky úrad pre bezpečnosť potravín. Základným cieľom systému je zaistiť bezpečnosť potravín prostredníctvom rôznych opatrení, ktoré vykonávajú príslušné orgány. Prioritné úlohy systému:

- zabezpečiť ochranu spotrebiteľov pred rizikom poškodenia zdravia spojené s konzumáciou potravín,
- výkon rýchlej výmeny informácií medzi dozornými orgánmi trhu v rámci potravín, orgánmi zabezpečujúce zdravotnú neškodnosť a kvalitu krmív,
- zaistiť rýchlu výmenu informácií medzi členskými krajinami a Európskou komisiou.

Systém RASFF je tvorený podobne ako pri rýchlom výstražnom informačnom systéme nepotravinárskeho tovaru – RAPEX 28 členskými krajinami EÚ, Európskou komisiou, Európskym úradom pre bezpečnosť potravín (EFSA) a členmi Európskeho hospodárskeho priestoru – Nórsko, Lichtenštajnsko, Island. Jednou zo základných činností Európskeho úradu pre bezpečnosť potravín je hodnotenie a komunikovanie rizík v potravinovom reťazci, vydáva odborné odporúčania a stanoviská cieľom pomôcť EK a členským krajinám pri prijímaní opatrení s cieľom zabezpečiť ochranu spotrebiteľa.

⁷ Rýchly výstražný systém pre potraviny a krmivá. [online]. 2012. [citované 4.11.2014]. Dostupné na internete:
<<http://www.opotravinach.sk/sciences/view/Rapid%20Alert%20System%20for%20Food%20and%20Feed%20%E2%80%93%20RASFF>>

Fungovanie systému je upravené v legislatíve SR – v zákone NR SR č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších prepisov, vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva SR č. 99/2004 Z. z. o postupoch uplatňujúcich sa v rámci systému rýchlej výmeny informácií o potravinách a krmivách a taktiež bol Štátnou veterinárnou a potravinovou správou vydaný metodický pokyn, Príručka – Rýchly výstražný systém pre potraviny a krmivá, je záväzná a platná pre všetky organizácie v systéme.

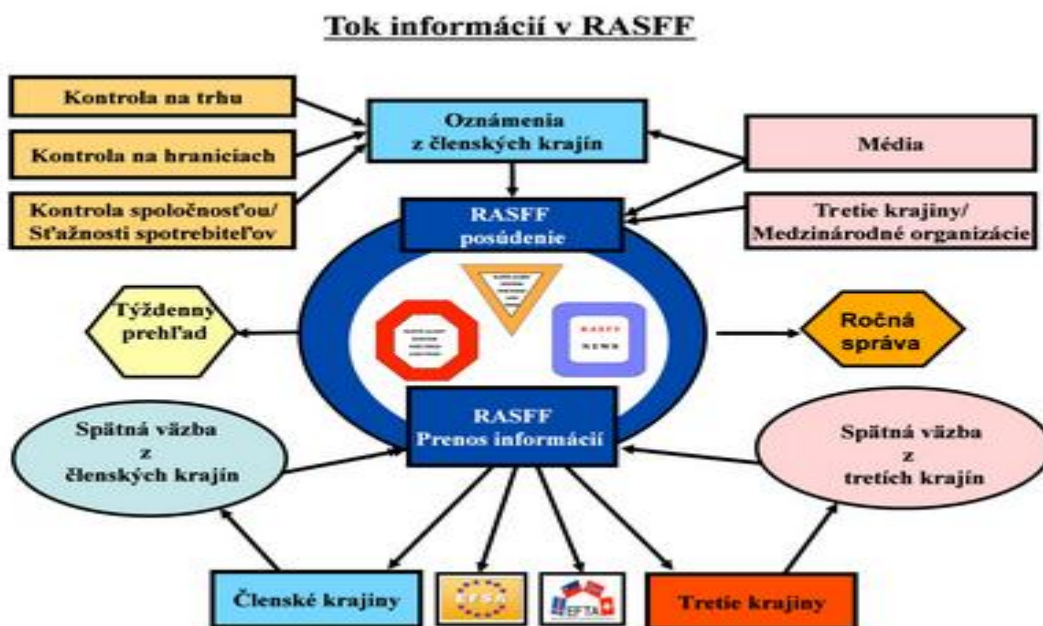
Národným kontaktným miestom v systéme v SR a vo väzbe na EÚ je Štátna veterinárna a potravinová správa Slovenskej republiky. Systém RASFF v SR je následne tvorený krajskými, regionálnymi veterinárnymi a potravinovými správami, Ústredným kontrolným a skúšobným ústavom poľnohospodárskym, Úradom verejného zdravotníctva SR, regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva a hraničnými inšpekčnými stanicami. Tok informácií o nebezpečných výrobkoch je obojstranný.

Národné kontaktné miesto odovzdáva informácie o možných nebezpečných výrobkoch orgánom dozoru a tie nadväzne vykonávajú kontrolu. EK je informovaná o zistených faktoch a uložených opatreniach v súvislosti s predmetnými informáciami.

„V prípade, že niektorý z dozorných orgánov SR zistí výskyt nebezpečného výrobku národné kontaktné miesto posielá informácie EK, ktorá následne prijaté hlásenia vyhodnotí a sprostredkuje ich všetkým členom RASFF.“⁸

⁸Rýchly výstražný systém pre potraviny a krmivá. [online]. 2012. [citované 4.11.2014]. Dostupné na internete:

<<http://www.opotravinach.sk/sciences/view/Rapid%20Alert%20System%20for%20Food%20and%20Feed%20%E2%80%93%20RASFF>>

Obr. č. 1: Tok informácií v systéme RASFF

Zdroj: Správa o činnosti Systému rýchlej výmeny informácií

Oznámenia sa delia v závislosti od skutočnosti, kde bol daný nebezpečný produkt identifikovaný do dvoch základných skupín: trhové oznámenia a oznámenia z hraníc. Ak došlo k jeho nájdeniu na trhu posielajú sa trhové oznámenia, v prípade odhalenia nebezpečného produktu na hraniciach sú zasielané oznámenia z hraníc. Trhové oznámenia sa ďalej členia na výstražné a informačné.

Charakteristika jednotlivých typov oznámení:

- „Výstražné oznámenia – využívajú sa v prípade, že potraviny alebo krmivá predstavujú vážne riziko pre spotrebiteľa na trhu a vyžaduje sa bezprostredný zásah. Zasiela ich krajina, ktorá zistí daný problém na trhu a následne vykoná potrebné opatrenia pre jeho stiahnutie z obehu. Oznámenie obsahuje všetky dôležité a potrebné informácie pre ostatné štáty, aby tieto mohli preveriť výskyt predmetného výrobku na svojom trhu a prijať opatrenia na jeho okamžité stiahnutie.
- Informačné oznámenia – týkajú sa potravín a krmív, pri ktorých bola zistená určitá úroveň bezpečnostného rizika, ale členovia systému nie sú nútení prijať opatrenia na stiahnutie výrobku z trhu z dôvodu, že tento sa na ich trhu nevyskytuje alebo predmetné opatrenia sa už vykonali.

- Oznámenia z hraníc – týkajú sa potravín a krmív, ktoré boli testované a odmietnuté na vonkajších hraniciach EÚ pri vstupe na toto územie, pretože sa tu zistilo určité zdravotné riziko. Za účelom ochrany vnútorného trhu sa tieto oznámenia posielajú na všetky hraničné priechody EÚ, v prípade opakovaného pokusu vstupu daného tovaru použitím iného hraničného priechodu.
- Novinky – do tejto skupiny sa zaraďujú informácie o bezpečnosti potravín a krmív, ktoré nie sú označené ako informačné alebo výstražné, no sú významné pre kontrolné úrady.“⁹

EK zverejňuje pravidelne týždenne prehľad oznámení – informačných a výstražných. Z dôvodu nevyhnutnosti rešpektovať ochranu obchodnej informácie nie sú zverejnené obchodné mená spoločností. Publikujú sa každoročne tiež výročné správy, ktoré sú pre verejnosť dostupné na webovej stránke EK.

⁹ RASFF – Food and Feed Safety Alerts. [online]. 2014. [citované 4.11.2014]. Dostupné na internete: <http://ec.europa.eu/food/safety/rasff/index_en.htm>

1.5.1.1 Generálne riaditeľstvo pre zdravie a ochranu spotrebiteľa (DGs)

„Hlavnou úlohou DGs je posilňovať postavenie spotrebiteľov, chrániť a zlepšovať zdravie ľudí, zabezpečiť, aby potraviny boli zdravé a bezpečné, chrániť zdravie zvierat a rastlín a podporovať ľudské zaobchádzanie so zvieratami.“¹²

Tento orgán bol založený v roku 1999, je zodpovedný za vykonávanie právnych predpisov EÚ v oblasti bezpečnosti potravín a ostatných produktov s ohľadom na práva spotrebiteľov a s cieľom zaistiť ich bezpečnosť. Medzi jeho podstatné činnosti sa považujú:

- rozvíjanie legislatívy v predmetnej oblasti,
- management rizika,
- kooperácia s Európskym úradom pre bezpečnosť potravín, s medzinárodnými organizáciami a s nečlenskými krajinami,
- dohľad nad súladom legislatívy v oblasti potravinovej bezpečnosti členských štátov s legislatívou EÚ, dohliada tiež na implementáciu veterinárnej, rastlinolekárskej a potravinovej legislatívy.

DGs sa organizačne delí na sedem útvarov, pričom najdôležitejší z týchto je Potravinový a veterinárny úrad (FVO). Hlavnou úlohou FVO je sledovanie efektivity vnútroštátnych orgánov zaisťujúcich bezpečnosť výrobkov, ktoré sa umiestňujú na trh EÚ. Audítori kontrolujú aj skutočnosť, či vnútroštátne orgány jednotlivých členských krajín majú pod kontrolou závažné ochorenia zvierat, rastlín a dodržiavanie predpisov o dobrých podmienkach zvierat. Základ vykonávaných auditov tvoria právne predpisy EÚ. Rozhodnutie, v ktorých krajinách sa audit vykoná realizuje každoročne GDs, následne sa vedú konzultácie so zainteresovanými stranami a s členskými krajinami. Výsledky každej inšpekcie sú zaznamenané v správe o audite spolu so závermi a odporučeniami. FVO vypracuje odporúčania pre príslušné orgány jednotlivých krajín s cieľom nápravy zistených nedostatkov počas vykonaných kontrol. Príslušné orgány sú vyzvané FVO-om na predloženie akčného plánu riešenia predmetných rozporov. V prípade zistenia

¹² Európska komisia. Generálne riaditeľstvo pre zdravie a ochranu spotrebiteľov. [online]. 2006. [citované 12.11.2014]. Dostupné na internete: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:182A:0001:0002:SK:PDF>>

vážnejších nedostatkov EK môže prijať opatrenia ako sú žaloby, obmedzenia alebo zákaz pohybu tovarov či zvierat.

1.5.1.2 Európsky úrad pre bezpečnosť potravín (EFSA)

„Poskytuje nezávislé vedecké poradenstvo vo všetkých otázkach, ktoré majú priamy alebo nepriamy dopad na bezpečnosť potravín“¹³

Tento orgán vznikol nariadením Európskeho parlamentu a Rady č. 178/2002/ES, poskytuje vedecké poradenstvo inštitúciám na úrovni spoločenstva, kompetentným orgánom, a taktiež širokej verejnosti. Hlavná úloha spočíva v transparentnom, nezávislom, otvorenom a zodpovednom zhodnocovaní rizík a ich komunikácii na vysokej vedeckej úrovni. Ide o nezávislý európsky orgán financovaný z rozpočtu EÚ, ktorý funguje nezávisle od EK, Európskeho parlamentu a členských krajín.

Medzi oblasti pôsobnosti EFSA patrí bezpečnosť potravín a krmív, výživa, zdravie a dobré životné podmienky zvierat a ochrana rastlín. Vyjadruje sa najmä k žiadostiam výrobcov pri uvádzaní nových výrobkov na trh, ktoré by sa mohli dostať do potravinového reťazca. EFSA vypracúva hodnotenie rizík, ktoré slúži ako podklad pre jednotlivé európske politiky, právne predpisy a zároveň EK, EP a členským krajinám pomáha prijímať správne načasované a efektívne rozhodnutia o riadení rizík. Prostredníctvom siete kontaktných pracovísk poskytuje malým a stredným podnikom priamy prístup k informovanosti v oblasti bezpečnosti potravín, je nápomocný pri implementácii politík a predpisov spoločenstva. Väčšina činností EFSA vzniká ako reakcia na žiadosti EK, dôležitou a nevyhnutnou súčasťou jeho aktivít je dodržiavanie transparentnosti pracovných metód a postupov. Hlavné orgány EFSA predstavujú Správna rada, Výkonný riaditeľ, Poradné fórum, Vedecký výbor a vedecké komisie.

Môžeme konštatovať, že EFSA je inštitúciou, ktorá má strategický význam a jeho činnosť v oblasti bezpečnosti potravín je východiskom pri tvorbe potravinového práva EÚ.

¹³ Ministerstvo zahraničných vecí SR. Praktická príručka. [online]. 2006. [citované 12.11.2014]. Dostupné na internete: <<http://www.euroinfo.gov.sk/europsky-urad-pre-bezpecnost-potravin-efsa/>>

1.5.2 *Inštitúcie v Slovenskej Republike*

„Ústredným orgánom pre oblasť ochrany spotrebiteľa na Slovensku je Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky.“¹⁴

1.5.2.1 Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky (MH SR)

V predmetnej oblasti plní viacero funkcií:

- koordinácia orgánov štátnej správy v oblasti ochrany záujmov spotrebiteľov,
- vystupuje ako národné kontaktné miesto a plní úlohy vyplývajúce z tejto funkcie – zabezpečenie rýchlej výmeny informácií s EÚ – systém RAPEX,
- plní úlohy ako Jednotný úrad za účelom vzájomnej spolupráce národných orgánov členských štátov, ktoré sú zodpovedné za vynucovanie predpisov v oblasti ochrany spotrebiteľa,
- participuje na príprave, transpozícii a následnej implementácii európskej legislatívy, vykonáva činnosti ministerstva, ktoré vyplývajú z členstva vo výboroch a pracovných skupinách EÚ a OECD v oblasti ochrany spotrebiteľa,
- zodpovedá za prípravu návrhov právnych predpisov v oblasti ochrany spotrebiteľa,
- zaistňuje činnosť Sektorovej pracovnej skupiny v oblasti ochrany spotrebiteľa a informácií,
- plní úlohy v oblasti ochrany ekonomických záujmov spotrebiteľov, v oblasti všeobecnej bezpečnosti výrobkov a služieb,
- zabezpečuje činnosti štátnej správy v oblasti ochrany spotrebiteľa,
- vykonáva koordinačné, koncepčné a strategické činnosti, ktoré vyplývajú z prijatia novej meny – eura pre spotrebiteľa,
- usmerňuje činnosť orgánu dozoru nad trhom – Slovenskú obchodnú inšpekciu pri tvorbe analýz ich činnosti vzhľadom k právnym predpisom na ochranu spotrebiteľa,

¹⁴ KOLLÁR, V. – KOŠÚTOVÁ, T. – KRISTOVÁ, E. 2012: Regulovaný trh výrobkov. Bratislava: Ekonóm, 2012. 94 s. ISBN 978-80-225-3526-7.

- dohliada na činnosť občianskych združení na ochranu spotrebiteľa, ktoré využívajú dotáciu zo štátneho rozpočtu,
- spolupracuje s občianskymi združeniami, medzinárodnými inštitúciami a orgánmi, ktoré pôsobia v oblasti ochrany spotrebiteľa a zdravia,
- plní funkcie Európskeho spotrebiteľského centra,
- prešetruje podnety podané na úseku ochrany spotrebiteľa, a taktiež sťažnosti smerované proti riaditeľovi Slovenskej obchodnej inšpekcie.

MH SR nedávno predložilo návrh novej spotrebiteľskej politiky s názvom Stratégia spotrebiteľskej politiky Slovenskej republiky na roky 2014-2020 zameranej na zvýšenie úrovne ochrany spotrebiteľa, tento návrh bol schválený vládou SR 15. októbra. Hlavným cieľom tejto stratégie je zvýšiť úroveň ochrany spotrebiteľa, tento cieľ sa má dosiahnuť do roku 2020. Stratégia obsahuje viacero opatrení, ktorými sa majú dosiahnuť čiastkové úlohy, ako aj spomenutý všeobecný zámer. Medzi hlavné témy v tejto stratégii patrí – legislatíva, zlepšenie podmienok v oblasti presadzovania práv spotrebiteľov, informovanosť a vzdelávanie spotrebiteľov, zlepšenie komunikácie s verejnosťou, angažovanosť občanov.

1.5.2.2 Slovenská obchodná inšpekcia (SOI)

„SOI je orgán štátnej správy. Podľa zákona NR SR č. 128/2002 Z. z. o štátnej kontrole je všeobecným orgánom trhového dozoru v ochrane spotrebiteľa na vnútornom trhu.“¹⁵

Tento zákon stanovil a tiež spresnil viaceré činnosti SOI:

- úlohy SOI pri vykonávaní štátnej kontroly v oblasti vnútorného trhu, pri ochrane spotrebiteľa,
- úlohy SOI v oblasti kontroly všeobecných pravidiel predaja potravín, tabakových výrobkov, kozmetických prostriedkov v rámci vnútorného trhu,
- výkon kontroly dodržiavania práv, ktoré vyplývajú z duševného vlastníctva a sú významné z aspektu ochrany spotrebiteľa,

¹⁵ Postavenie SOI. [online]. 2002. [citované 15.11.2014]. Dostupné na internete: <<http://www.soi.sk/sk/SOI/Postavenie-SOI.soi>>

- kooperácia a výmena informácií medzi samotnými orgánmi kontroly navzájom v rámci vnútorného trhu, v súlade s Príručkou EK k implementácii smerníc, ktoré sú založené na novom a globálnom prístupe,
- kooperácia so zduženiami na ochranu spotrebiteľa a s orgánmi verejnej správy.

Primárna úloha SOI spočíva v kontrole predaja tovarov a poskytovania služieb subjektmi trhu spotrebiteľom v rámci vnútorného trhu. Počas vykonávania tejto činnosti pri všetkých subjektoch na vnútornom trhu SOI presadzuje zachovávanie právnych predpisov pri predaji tovarov a poskytovaní služieb. Štátna kontrola v rozmedzí hraníc vnútorného trhu zisťuje rozhodujúce vlastnosti predmetných tovarov a služieb, najmä v oblasti ich bezpečnosti a kvality, vyplývajúce zo všeobecne platných právnych predpisov alebo z výrobcovej deklarácie.

SOI je oprávnená na základe vyššie spomenutého zákona NR SR č. 128/2002 Z. z. o štátnej kontrole vydať opatrenia na mieste a ochranné opatrenia. V skupine opatrení, ktoré je inštitúcia oprávnená realizovať na mieste má právo vydávať nasledovné:

- Do uskutočnenia nápravy môže zakázať:
 1. dodávku, predaj, použitie tovarov a poskytovanie služieb;
 2. prevádzkovú alebo obchodnú činnosť v maximálnom rozmedzí dva predajné, či prevádzkové dni;
 3. používanie meradiel, ktoré sú neoverené alebo nezodpovedajú príslušným predpisom;
- v prípade ak sú výrobky zjavne nebezpečné môže nariadiť ich znehodnotenie,
- zaistiť výrobky pred predajom z dôvodu porušenia práv duševného vlastníctva,
- zakázať predaj výrobkov a poskytovanie služieb na trhu.

Inšpektor je povinný ústne oboznámiť kontrolovanú osobu na mieste a zároveň vyhotoviť písomný záznam.

V rámci skupiny ochranných opatrení môže:

- pozastaviť uvádzanie výrobku na trh na určitý nevyhnutný čas, ak existuje podozrenie ohrozenia zdravia alebo života ľudí, majetku a životného prostredia,
- zakázať uvádzanie výrobku na trh, nariadiť stiahnutie takýchto výrobkov z trhu, v prípade ohrozenia zdravia alebo života ľudí, majetku a životného prostredia,

- zakázať predaj výrobkov, ktoré boli zaistené pre porušenie práv v oblasti duševného vlastníctva,
- nariadiť kontrolovanej osobe informovať o existujúcom nebezpečenstve ohrozenia zdravia alebo života tie osoby, ktoré môžu byť tomuto nebezpečenstvu vystavené.

SOI je vo svojej kontrolnej a rozhodovacej činnosti nezávislým orgánom. SOI je tvorená ústredným inšpektorátom, ktorý má sídlo v Bratislave, tomuto sú podradené ďalšie inšpektoráty, ich sídla a územná pôsobnosť sú zhodné s územno-správnym členením štátu – v Bratislave pre Bratislavský kraj, v Trnave pre Trnavský kraj, v Prievidzi pre Trenčiansky kraj, v Nitre pre Nitriansky kraj, v Žiline pre Žilinský kraj, v Banskej Bystrici pre Banskobystrický kraj, v Prešove pre Prešovský kraj, v Košiciach pre Košický kraj. Na čele orgánu stojí ústredný riaditeľ, vymenúva a odvoláva ho minister hospodárstva SR, inšpektorát vedie riaditeľ, vymenúva a odvoláva ho ústredný riaditeľ. Ústredný inšpektorát SOI má právnu subjektivitu, krajské inšpektoráty sú následne prvostupňovými orgánmi a ústredný inšpektorát je orgánom druhého stupňa.

1.5.2.3 Štátna veterinárna a potravinová správa SR (SVPS)

„SVPS je orgánom štátnej správy, ktorý podľa zákona NR SR č. 488/2002 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov vykonáva veterinárne kontroly, veterinárne inšpekcie a veterinárny dozor a ukladá opatrenia na základe ich výsledkov a na úseku potravinového dozoru podľa zákona NR SR č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov vykonáva potravinový dozor nad výrobou, manipuláciou a uvádzaním do obehu potravín živočíšneho pôvodu, potravín rastlinného pôvodu a tabakových výrobkov okrem poskytovania služieb spoločného stravovania a potravín, kde vykonávajú potravinový dozor orgány na ochranu zdravia.“¹⁶

SVPS vykonáva v súlade s legislatívou SR nasledovné činnosti:¹⁷

¹⁶ KOLLÁR, V. – KOŠÚTOVÁ, T. – KRISTOVÁ, Ľ. 2012: Regulovaný trh výrobkov. Bratislava: Ekonóm, 2012. 96 s. ISBN 978-80-225-3526-7.

¹⁷ KOLLÁR, V. – KOŠÚTOVÁ, T. – KRISTOVÁ, Ľ. 2012: Regulovaný trh výrobkov. Bratislava: Ekonóm, 2012. 99 s. ISBN 978-80-225-3526-7.

- riadenie, usmerňovanie a kontrola výkonu štátnej správy, ktorý realizujú krajské, regionálne veterinárne a potravinové správy, taktiež štátne veterinárne a potravinové ústavy, ústav štátnej kontroly veterinárnych biopreparátov a liečív,
- výkon hraničnej veterinárnej kontroly uskutočňovaný hraničnými veterinárnymi stanicami na vonkajšej hranici EÚ,
- navrhovanie národných pohotovostných plánov, v ktorých sa určujú opatrenia v prípade podozrenia na chorobu, či pri výskyte určitej choroby zvierat,
- vykonávanie klasifikácie jednotlivých chovov, oblastí a regiónov z hľadiska výskytu chorôb,
- realizovanie inšpekcií a kontrol prevádzkarní, chovov a zón rýb, miest oddychu zvierat povolených, evidovaných alebo schválených zariadení prostredníctvom veterinárnych inšpektorov,
- schvaľovanie prevádzkarní, ktoré produkujú alebo manipulujú s produktmi živočíšneho pôvodu, chovov a zón rýb, prevádzkarní určených na produkciu násadových vajec, jednoduchých kurčiat, úžitkovej a chovnej hydiny, v prípade vývozu alebo výmeny do členských krajín a pri vývoze do tretích krajín,
- schvaľovanie miest oddychu zvierat pri ich preprave, inseminačných staníc a tímov na odber, prenos embryí,
- vyjadrovanie k osvedčeniam pri registrácii krmív,
- kontrola a koordinácia zabezpečovania systému identifikácie a registrácie zvierat,
- schvaľovanie referenčných štátnych veterinárnych laboratórií, iných akreditovaných referenčných laboratórií a laboratórií určených na vykonávanie laboratórnych analýz, vyšetrení pri vlastných kontrolách, ktoré sú vykonávané prevádzkovateľom pri uvedení produktov živočíšneho pôvodu na trh a pri spracovaní odpadov, rovnako živočíšneho pôvodu.

Ide o rozpočtovú organizáciu financovanú z rozpočtu Ministerstva pôdohospodárstva. Na čele SVPS je ústredný riaditeľ, menovaný ministrom pôdohospodárstva z úradných veterinárnych lekárov. Na obrázku č. 2 si môžeme všimnúť organizačnú štruktúru SVPS, tvorenú ôsmymi krajskými, štyridsiatimi regionálnymi veterinárnymi a potravinovými správami rozmiestnenými po SR a tromi hraničnými

veterinárnymi stanicami. Od roku 2004, kedy SR vstúpila do EÚ SVPS plní funkciu kontaktného miesta pre systém RASFF.

Obr. č. 2: Prehľad krajských a regionálnych veterinárnych a potravinových správ

Zdroj: http://www.svps.sk/zakladne_info/kontakty.as

1.6 Vysledovateľnosť produktov

„Pod týmto pojmom rozumieme proces, ktorý dovoľuje obchodným partnerom alebo aj zákazníkom vysledovať výrobky a ich pohyb z výroby cez distribúciu až do predajne.“¹⁸

Základom vysledovateľnosti je globálna a jednoznačná identifikácia v oblasti veľkoobchodu a maloobchodu v oblasti distribúcie a lokácii. Jednou z možností na vysledovateľnosť výrobcov potravinárskych a priemyselných produktov a tiež iných subjektov v rámci dodávateľsko-odberateľského reťazca je vysledovateľnosť pomocou štandardov GS1. Základom zautomatizovanej a presnej vysledovateľnosti je skutočnosť, každý z jednotlivých partnerov v procese musí poznať svojho dodávateľa a zároveň aj odberateľa. Následným prepojením záznamov medzi obchodnými partnermi je možné presne vysledovať pôvod a pohyb výrobku v procese distribúcie. Táto skutočnosť je dôležitá v prípade stiahnutia výrobku z trhu.

V posledných rokoch sa vysledovateľnosť (nahor aj nadol v rámci distribučného reťazca) stáva bežnou súčasťou činností v obchode. Jednou z hlavných výhod tohto

¹⁸ GS1 Slovakia. Vysledovateľnosť pomocou štandardu GS1. [online]. 2009. [citované 20.11.2014]. Dostupné na internete: <<http://www.gs1sk.org/download/GS1vysledovatelnost.pdf>>

procesu je to, že umožňuje sťahovať nebezpečné potraviny, lieky, hračky, či iné výrobky z trhu. Vysledovateľnosť sa tiež používa aj na overenie skutočnosti, či daný výrobok má alebo nemá očakávané a deklarované atribúty.

Hlavné dôvody implementovania systému vysledovateľnosti:

- môže ísť o požiadavku medzi obchodnými partnermi alebo nevyhnutnosť, plynúcu z legislatívy,
- snaha o zvýšenie bezpečnosti svojich výrobkov a príležitosť získať možnosť rýchleho zásahu v prípade problému – stiahnutie daného výrobku z trhu,
- pomoc v boji proti rôznym falošným výrobkom, prevencia obchodnej značky,
- marketing – podnik prejavuje záujem o bezpečnosť svojich zákazníkov.

V súčasnosti sa zvýšená pozornosť kladie na bezpečnosť potravín. Za účelom dosiahnutia bezpečnosti potravín je potrebné posudzovať všetky jednotlivé aspekty celého reťazca výroby potravinárskych výrobkov od prvovýroby, výroby krmív pre zvieratá až po samotný predaj potravín konečným spotrebiteľom.

„Vysledovateľnosť potravín, krmív, zvierat určených na produkciu potravín a akýchkoľvek látok, ktoré sú určené na pridávanie do potravín alebo krmív, alebo o ktorých sa predpokladá, že sú na to určené, musí sa zaviesť vo všetkých stupňoch výroby, spracúvania a distribúcie.“¹⁹

Z nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 178/2002 vyplýva povinnosť, že každý priamy dodávateľ, ktorý dodáva potraviny musí byť identifikovateľný a tiež za týmto účelom zároveň registrovaný. Stanovuje tiež, že každý podnik, ktorého náplňou je výroba potravín alebo krmív v EÚ a tiež všetci, ktorí dovážajú potraviny a krmivá na územie Spoločenstva musia mať fungujúci systém vysledovateľnosti.

Prevádzkovatelia podnikov s potravinami, krmivami a tiež dovozcovia by mali viesť záznamy o svojich vývozcoch a obchodných sprostredkovateľoch od ktorých výrobky prevzali a o svojich zákazníkoch. Táto požiadavka sa týka okrem spomenutých podnikov s potravinami alebo krmivami tiež neziskových organizácií zaoberajúcich sa

¹⁹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 178/2002, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva, zriaďuje Európsky úrad pre bezpečnosť potravín a stanovujú postupy v záležitostiach bezpečnosti potravín.

potravínami a krmivami alebo látkami, ktoré sú určené na pridávanie do potravín a krmív. Prevádzkovatelia všetkých podnikateľských subjektov by mali byť schopní oprávneným orgánom odovzdať všetky informácie, ktoré sú potrebné na sledovanie reťazca. Na tento účel majú možnosť vybrať si najvhodnejšie nástroje – súčasné záznamy, informačné technológie, či rôzne moderné systémy.

Ak nastane potravinový problém, pomocou výsledovateľnosti je možné identifikovať a následne stiahnuť, či vyzvať na vrátenie nebezpečnej potraviny z trhu. V prípade, že sa daná potravina nedostane k spotrebiteľovi realizuje sa jej stiahnutie z trhu, ak sa dostala až k spotrebiteľovi realizuje sa výzva na vrátenie predmetného nebezpečného výrobku, táto obsahuje upozornenie pre spotrebiteľov cez záznamy umiestnené v predajniach a tlačové správy. Význam výsledovateľnosti a výzvy na vrátenie výrobku spočívajú predovšetkým v tom, že potravinárskym podnikom umožňujú rýchlu reakciu na incidenty v oblasti bezpečnosti potravín a zároveň zabezpečujú predchádzať, či minimalizovať ohrozenie spotrebiteľov daným výrobkom. Spoľahlivý a funkčný systém výsledovateľnosti zabezpečuje obmedzenie výzvy a stiahnutia výrobku len na tie, ktorých sa to naozaj týka a tak zároveň minimalizuje poškodenie obchodu.

1.6.1 Dimenzie systémov výsledovateľnosti

Po tom, ako sa obchodní partneri rozhodnú implementovať takýto systém mali by sa zamyslieť nad jednotlivými základnými dimenziami systému.

- „Rozsah – patrí tu množstvo informácií zaznamenávaných daným systémom, toto množstvo závisí najmä na výrobkoch, ktoré máme v úmysle sledovať. U niektorých výrobkoch je významné sériové číslo, pri iných stačí napríklad číslo šarže. Zber informácií nad rámec výsledovateľnosti nie je potrebný, systém by bol zbytočne zaťažovaný množstvom nepoužiteľných dát.
- Hĺbka – ako ďaleko systém zasahuje smerom k dodávateľom a odberateľom. Niekedy je postačujúce aby každý z členov v reťazci vedel sledovať odkiaľ a kam smerujú výrobky, inokedy je nevyhnutné, aby jednotliví členovia reťazca mohli vidieť taktiež informácie od jeho obchodných partnerov.
- Prístup – rýchlosť, ktorou v prípade potreby je možné vymieňať potrebné informácie.

- Presnosť – úroveň presnosti lokalizácie individuálneho výrobku systémom (v prípade nepresného systému je nevyhnutné stiahnuť z obehu množstvo výrobkov).²⁰

Jednotlivé zavedené typy systémov výsledovateľnosti sa môžu medzi podnikmi odlišovať, primárnym cieľom je implementácia legislatívnych a dobrovoľných požiadaviek do každého z nich.

²⁰ GS1 Slovakia. Výsledovateľnosť pomocou štandardu GS1. [online]. 2009. [citované 20.11.2014]. Dostupné na internete: <<http://www.gs1sk.org/down/GS1vysledovatelnost.pdf>>

1.7 Označovanie potravín

„Pod pojmom označovanie potravín rozumieme uvedenie údajov týkajúcich sa potraviny v písomnej forme, tieto informácie môžu byť uvedené na obale, prstenci, nálepke, v sprievodnom dokumente, či oznámení, ktoré sprevádzajú danú potravinu.“²¹

EÚ uvádza, že pravidlá, ktoré upravujú všeobecné označovanie potravín sú platné už od roku 1978, zásady upravujúce označovanie výživovej hodnoty boli prijaté už v roku 1990. Táto skutočnosť predstavuje jeden z dôvodov prečo je nevyhnutné uskutočniť zmeny v oblasti označovania potravín a pravidlá prispôbiť meniacim sa podmienkam prostredia. V záujme zabezpečenia ochrany spotrebiteľov EÚ zdokonaľuje pravidlá v oblasti označovania potravín za účelom sprístupnenia základných čitateľných a zrozumiteľných informácií. Zmeny v predmetnej oblasti sú taktiež určitou reakciou na nedávne potravinové škandály, pri ktorých boli zastierané informácie o zložení a pôvode potravinových výrobkoch, s ich aplikovaním sa začína od 13. decembra 2014. EK avizuje, že nové pravidlá prinesú európskemu spotrebiteľovi väčšie možnosti na kvalifikované rozhodnutie, a to nie len sprehľadnením etikiet na potravinárskych výrobkoch. Novými pravidlami sa posilňuje aj ochrana proti alergénom, pretože v spoločnosti neustále pribúdajú rôzne potravinové alergie. Nevyhnutné je zabezpečiť informovanosť spotrebiteľov o takýchto látkach.

Pravidlá v oblasti označovania potravín sa týkajú všetkých potravín určených konečným spotrebiteľom, vrátane potravinárskych výrobkov, ktoré sú dodávané zariadeniami spoločného stravovania. Všetky potraviny vyrobené v roku 2015 musia spĺňať nové pravidlá. Výrobcovia boli oprávnení riadiť sa podľa starých pravidiel maximálne do 12. decembra minulého roka. V prípade, že sa takto označené potraviny nachádzajú v predajni, je ich možné predávať do konca ich minimálnej trvanlivosti, či dátumu spotreby.

Predpisy v oblasti označovania potravín sú rovnaké pre všetkých, nezáleží, či sa jedná o nákup v obchode, cez internet alebo predaj na diaľku. Zákazníkovi musia byť

²¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a rady č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom.

poskytnuté povinné údaje ešte pred samotným uzatvorením zmluvy. Orgány kontroly na území SR sú Úrad verejného zdravotníctva a Štátna veterinárna a potravinová správa.

Nevyhnutnosť realizácie týchto zmien v praxi prináša značné zvýšenie finančných výdavkov výrobcom potravín, úspešnosť zavedenia nových pravidiel u samotných spotrebiteľov bude možné posúdiť až neskôr.

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom, v ktorom sa zlučuje smernica 90/496/EHS o nutričnom označovaní potravín a smernica 2000/13/ES o označovaní potravín predstavujú legislatívny základ aplikácie nových pravidiel označovania potravinárskych výrobkov s cieľom zvýšiť stupeň informovanosti a zabezpečiť ochranu spotrebiteľov v EÚ. Nariadenie sa týka všetkých prevádzkovateľov potravinárskych podnikov na jednotlivých úrovniach potravinového reťazca. Predmetom úpravy je označovanie všetkých potravín určených konečným spotrebiteľom rovnako aj potraviny dodávané zariadeniami spoločného stravovania a potraviny, ktoré sú určené na zásobovanie týchto zariadení.

V záujme zabezpečenia zrozumiteľnosti, transparentnosti a rovnako aj jednotného presadzovania legislatívnych predpisov bolo nevyhnutné do nariadenia Európskeho parlamentu a rady č. 1169/2011 okrem dvoch vyššie spomenutých smerníc zahrnúť aj nasledovné horizontálne akty:²²

- Smernica Komisie 2008/5/ES z 30. januára 2008 o povinnom uvádzaní podrobných údajov v označení potravín okrem tých, ktorým sa venuje smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/13/ES,
- Nariadenie Komisie (ES) č. 608/2004 z 31. marca 2004, ktoré sa venuje označovaniu potravín, potravinových prísad s pridanými fytosterolmi, fytostanolmi, fytosterolovými esterami a fytostanolovými esterami,
- Smernica Komisie 2002/67/ES z 18. júla 2002 o označovaní potravín obsahujúcich kofeín a chinín,
- Smernica Komisie 1999/10/ES z 8. marca 1999, ktorá ukladá výnimku z článku 7 smernice Rady 79/112/EHS týkajúca sa označovania potravín,

²² KOŠÚTOVÁ T. 2014. Nové požiadavky na poskytovanie informácií o potravinách spotrebiteľom. In *Studia commercialia Bratislavensia*. ISN 1337-7493, 2014, roč. 7, č. 27, s. 382-393.

- Smernica Komisie 87/250/EHS z 15. apríla 1987 o uvádzaní objemovej koncentrácie alkoholu v označovaní alkoholických nápojov, ktoré sú určené na predaj konečným spotrebiteľom.

Vo všeobecných podmienkach tohto nariadenia sa uvádza, že označenie, reklama alebo prezentácia potravín nesmie:

- uviesť nakupujúceho do omylu – ak sa jedná o vlastnosti, charakteristiky prípadne účinky samotných potravín,
- prisudzovať potravine takú vlastnosť, že umožňuje predísť určitej chorobe alebo chorobu vyliečiť (výnimku tu predstavujú prírodné minerálne vody a potraviny, ktoré sú určené na osobitné výživové účely).

Zodpovednosť za uvedené informácie o potravine nesie dovozca alebo prevádzkovateľ, pod ktorého vlastným, či obchodným menom sa daná potravina na trh umiestňuje. Uvádza sa povinnosť na presné, jednoznačné, ľahko zrozumiteľné informácie pre spotrebiteľov. Nariadenie rozlišuje balené a nebalené potraviny. Pri balených sa povinné informácie musia uvádzať na samotnom obale tejto potraviny prípadne na pripojenej etikete. V druhom prípade, teda pri nebalených potravinách sa musia informácie poskytnúť prevádzkovateľovi daného potravinárskeho podniku, ktorý potraviny zaobstaráva a následne poskytuje konečným spotrebiteľom.

Všetky informácie o potravinách, ktoré sa poskytujú spotrebiteľom majú byť ľahko prístupné a tiež zrozumiteľné. Povinné údaje musia byť viditeľné, zrozumiteľné, čitateľné a taktiež nezmazateľné.

„Stredná výška písma musí byť minimálne 1,2 mm, (stredná výška písma je zobrazená na obrázku č. 3) výnimku tvoria malé obaly a nádoby, pri ktorých je najväčšia plocha menšia než 80 cm² kedy musí byť stredná výška písma rovná prípadne menšia ako 0,9 mm.“²³

²³ Nariadenie Európskeho parlamentu a rady č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom.

Obr. č. 3: Vymedzenie strednej výšky písma

Zdroj: Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 1169/2011

Legenda:

1. Akcentovaná čiara,
2. Horná čiara,
3. Stredná čiara,
4. Účiarie- základná dot'ažnica,
5. Dolná čiara,
6. Stredná výška písma,
7. Veľkosť písma.

Povinné údaje sa týkajú nasledovných informácií:²⁴

- názvu potraviny,
- zoznamu zložiek, ktoré daná potravina obsahuje,
- látok spôsobujúcich rôzne alergické reakcie, či neznášanlivosť ako napr. mlieko, ryby, arašidy, obilniny atď.,
- dátumu spotreby a dátumu minimálnej trvanlivosti,
- vlastného, či obchodného mena dovozcu alebo prevádzkovateľa,
- netto množstva danej potraviny,
- označenia výživovej hodnoty,
- osobitných podmienok skladovania a použitia,
- návodu na použitie ak v prípade neposkytnutia takéhoto návodu bolo náročné danú potravinu použiť,

²⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a rady č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom.

- krajiny prípadne miesta pôvodu pri určitých druhoch mäsa a mlieka, v prípade, že ich neuvedenie môže spôsobiť uvedenie spotrebiteľov do omylu,
- skutočného obsahu alkoholu v objemových percentách pri nápojoch obsahujúcich viac ako 1,2 objemového percenta alkoholu.

Z vyššie spomenutých povinných údajov musí byť názov potraviny, netto množstvo, skutočný obsah alkoholu uvedené v jednom zornom poli, zároveň všetky povinné údaje je nevyhnutné uvádzať v jazyku ľahko zrozumiteľnom pre spotrebiteľa, prípadne ak je to žiaduce, vo viacerých jazykoch. Tieto údaje sa uvedú slovom a číslom, existuje možnosť vyjadriť ich aj pomocou piktogramov a symbolov. Osobitné ustanovenia, kde sa uvádzajú výnimky povinných údajov sa týkajú nasledovných:²⁵

- obalov, ktoré majú malý rozmer;
- nápojov, pri ktorých obsah alkoholu presahuje hranicu 1,2 objemového percenta alkoholu;
- sklenených fliaš, ktoré sú určené na ďalšie použitie;
- označenia výživových hodnôt pri nasledovných potravinách:
 - nespracované produkty pozostávajúce z jednej zložky či kategórie zložiek,
 - produkty spracované iba zrením rovnako pozostávajúce z jednej zložky alebo kategórie,
 - vody, ktoré sú určené na ľudskú spotrebu, tiež tie, kde sú prídavné zložky iba oxid uhličitý prípadne arómy,
 - samotné koreniny a byliny, či ich zmesi,
 - sladidlá,
 - soľ a jej náhrady,
 - výrobky patriace do oblasti, ktoré vymedzuje smernica Európskeho parlamentu a Rady 1999/4/ES o kávových a čakankových extraktoch, mleté a celé kávové zrná, rovnako aj kávové zrná bez kofeínu,
 - ovocné či bylinné odvary, čaj, instantný, rozpustný čaj, čajový extrakt a tiež všetky tieto spomenuté bez kofeínu neobsahujúce iné pridané zložky ako napr. arómy, ktorými sa nemení výživová hodnota čaju,

²⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a rady č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom.

- kvasné octy a náhrady octu,
- arómy,
- želatína a iné želírovacie zmesi,
- droždie,
- prídavné látky v potravinách,
- potraviny balené do obalov alebo nádob s plochou menšou ako 25 cm²,
- pomocné technologické látky,
- potravinárske enzýmy,
- žuvačky,
- potraviny, kde zaraďujeme aj výrobky tradičnej potravinárskej výroby, dodávané priamo výrobcom malých množstiev výrobkov konečným spotrebiteľom prípadne rôznym miestnym maloobchodným zariadeniam, ktoré následne priamo dodávajú konečným spotrebiteľom.

Informácie, ktoré sú nepovinné musia taktiež spĺňať určité pravidlá:²⁶

- zákaz uvádzať spotrebiteľov do omylu,
- nutnosť podľa potreby vychádzať z relevantných vedeckých údajov,
- tieto informácie nesmú byť nejednoznačné alebo mätúce pre spotrebiteľov.

Povinné informácie majú prednosť pred nepovinnými, nesmú sa zobrazovať na úkor povinných. Nariadenie je platné od 13. decembra 2014, pričom výnimku tvoria ustanovenia o uvádzaní výživovej hodnoty, tieto začnú byť platné až 16. decembra 2016, ďalšou výnimkou je uplatňovanie prílohy VI a časti B – osobitné požiadavky týkajúce sa označovania mletého mäsa, ktorá je v platnosti od 1. januára 2014.

Niektoré ďalšie povinnosti v označovaní vyplývajúce z nariadenia s cieľom zabezpečiť predovšetkým informovanosť spotrebiteľov pri výbere potravín, ktoré spĺňajú ich požiadavky v oblasti osobitných stravovacích návykov:²⁷

- Obsahuje kofeín, neodporúča sa deťom ani tehotným a dojčiacim ženám – takéto označenie je povinné pre iné potraviny ako sú nápoje, kde je kofeín

²⁶ Nové pravidlá pre označovanie potravín 2015. [online]. 2015. [citované 5.2.2015]. Dostupné na internete: <<http://www.uspesne-podnikanie.sk/nove-pravidla-pre-oznacenie-potravin>>

²⁷ KOŠŤUTOVÁ T. 2014. Nové požiadavky na poskytovanie informácií o potravinách spotrebiteľom. In *Studia commercialia Bratislavensia*. ISN 1337-7493, 2014, roč. 7, č. 27, s. 382-393.

pridávaný na fyziologické účely. Obsah kofeínu je vyjadrený na dávku pri potravinových doplnkoch ako sa odporúča podľa dennej spotreby.

- Vysoký obsah kofeínu neodporúča sa deťom ani tehotným a dojčiacim ženám – uvedené na nápojoch obsahujúcich kofeín z ktoréhokoľvek zdroja v množstve nad 150 mg/l, zároveň tento údaj musí byť uvedený v rovnakom zornom poli ako názov nápoja, za ním sa uvádza informácia o obsahu kofeínu.
- Obsahuje sladké drierko – ľudia s vysokým krvným tlakom by sa mali vyhýbať nadmernej konzumácii – označenie je uvádzané na cukrovinkách, či nápojoch, ktoré obsahujú kyselinu glycyrizínovú, prípadne jej amónnu soľ.
- Nadmerná spotreba môže mať laxatívne účinky – v prípade potravín obsahujúcich nad 10% alkoholických cukrov, ktoré sú povolené podľa nariadenia (ES) č. 1333/2008.
- Obsahuje sladidlo, prípadne sladidlá – označenie uvádzané na potravinách s obsahom sladidla či sladidiel, ktoré sú povolené na základe nariadenia (ES) č. 1333/2008. V niektorých prípadoch sa uvádza aj obsahuje cukor a sladidlo (tiež v množnom čísle), obsahuje aspartám, obsahuje zdroj fenylalanínu.
- Balené v ochrannej atmosfére – pri potravinách, kde bola predĺžená trvanlivosť za pomoci baliarenských plynov, ktoré povoľuje nariadenie (ES) č. 1333/2008.
- V prípade potravín, či zložiek potravín s prídavkom fytosterolov, ich esterov, fytostanolov alebo ich esterov sú uvádzané tieto informácie:
 - S prídavkom rastlinných sterolov, s prídavkom rastlinných stanolov – takouto informáciou sú označované potraviny s prídavkom fytosterolov, ich esterov alebo s prídavkom stanolov, ich esterov. Tento údaj musí byť zároveň v rovnakom zornom poli ako je názov potraviny,
 - Informácia, že táto potravina je určená výhradne pre ľudí, ktorých cieľom je znížiť svoju hladinu cholesterolu v krvi,
 - Ich množstvo v zozname zložiek,

- Informácia, že pacienti užívajúci lieky na zníženie hladiny cholesterolu v krvi môžu výrobok skonzumovať iba pod dohľadom lekára,
 - Údaj o tom, že daná potravina nie je vhodná pre tehotné ani dojčiace ženy a deti do 15 rokov života,
 - Potravina by sa mala používať ako súčasť pestrej a vyváženej stravy zahrňujúcej pravidelnú konzumáciu ovocia a zeleniny, čo napomáha v udržiavaní hladiny karotenoidov,
 - Informácia, že je potrebné vyhýbať sa konzumácii pridaných rastlinných sterolov, či rastlinných stanolov v objeme vyššom ako 3g denne,
 - Definovanie porcie predmetnej potraviny prípadne zložky potraviny (v gramoch alebo mililitroch podľa možnosti) s údajom o obsahujúcom množstve rastlinných sterolov, či rastlinných stanolov v každej porcii.
- Dátum zmrazenia resp. dátum prvého zmrazenia v tom prípade, ak bol daný výrobok zmrazený viackrát je uvedený formou – zmrazené, za touto informáciou nasleduje konkrétny dátum, či odkaz na kde je tento dátum na obale uvedený. Toto platí pre mrazené mäso, mrazené mäsové prípravky, mrazené nespracované rybárske výrobky.

V nasledovnej časti sme sa venovali najmä problematike potravinovej intolerancie/alergie. V úvodnej časti – základné pojmy sme definovali pojem nebezpečný výrobok, ako výrobok, ktorý predstavuje akékoľvek riziko ohrozenia zdravia či bezpečnosti spotrebiteľov. Pre skupinu spotrebiteľov trpiacich rôznym typom potravinovej intolerancie predstavujú zdravotné riziko výrobky, ktoré sú pre bežných spotrebiteľov úplne neškodné. Práve ľudia trpiaci potravinovou intoleranciou sú nútení venovať vyššiu pozornosť realizácii nákupov potravín. V prieskume sme sa venovali okrem potravinovej intolerancie aj označovaniu potravín, ktoré je dôležité nielen pre túto skupinu populácie, ale aj pre bežných spotrebiteľov.

2 Cieľ práce

Za Hlavný cieľ diplomovej práce sme si stanovili zistiť vnímanie súčasného označovania potravín spotrebiteľmi, ako aj úroveň ponuky potravín pre ľudí trpiacich rôznou formou potravinovej intolerancie na Slovenskom trhu. Tento cieľ sme sa snažili dosiahnuť prostredníctvom dotazníkového prieskumu, ktorý sa skladal zo 16 otázok a z troch častí – prvá časť sa venuje označovaniu výrobkov, druhá potravinám určeným pre ľudí trpiacich potravinovou intoleranciou a tretiu časť tvoria všeobecné demografické otázky na respondentov. Do prieskumu sa zapojilo 100 respondentov zo všetkých častí Slovenska, podarilo sa nám ich osloviť najmä prostredníctvom zvolenej metódy zbierania odpovedí – prostredníctvom internetu. Z daného prieskumu budú uskutočnené závery.

Z realizovaného prieskumu budú vyhodnotené tieto hypotézy:

H₁: Minimálne 70% respondentov číta informácie na obaloch potravinárskych výrobkov pri nákupoch.

H₂: Minimálne 50% respondentov nerozumie všetkým uvádzaným informáciám na potravinách.

H₃: Maximálne 60% respondentov nemá problémy pri nákupe potravín pre alergikov.

H₄: Minimálne 50% respondentov sa stretáva s nedostatkom vhodného tovaru v danom obchode pri nákupe potravín pre ľudí trpiacich potravinovou intoleranciou/alergiou.

3 Metodika práce a metódy skúmania

Samotnému písaniu našej diplomovej práce predchádzalo naše oboznámenie sa s danou problematikou, pričom nevyhnutné bolo zhromaždiť čo najviac zdrojov a informácií súvisiacich s našou témou. Pred zberom informácií bola nutná vyhľadáť a preštudovať literatúru z predmetnej oblasti.

Pri písaní sme vychádzali predovšetkým zo sekundárnych zdrojov, a keďže sa jedná o aktuálnu tému, okrem knižných zdrojov sme informácie čerpali aj z viacerých odborných zdrojov na internete. Knižné zdroje nám umožnili predovšetkým priblížiť základné pojmy v danej oblasti, boli nápomocné pri popise inštitúcií na úrovni európskeho spoločenstva, ako aj na národnej úrovni. Ako sme už spomenuli, téma našej diplomovej práce je aktuálna, neustále dochádza k určitým zmenám v európskej a národnej legislatíve – do platnosti vstupujú nové predpisy, oznámenia systémov rýchlej výmeny informácií sú aktualizované a zverejňované na internetových stránkach daných systémov, z tohto dôvodu bolo nevyhnutné vychádzať rovnako z informácií uvádzaných na oficiálnych internetových – elektronických zdrojov.

Zdrojom informácií bol rovnako realizovaný dotazníkový prieskum, pri ktorom sme využili dopytovanie prostredníctvom štandardného dotazníka so 16 otázkami. Dotazník možno rozdeliť do troch častí – prvá časť sa venuje označovaniu výrobkov, druhá potravinám určeným pre ľudí trpiacich potravinovou intoleranciou a tretiu časť tvoria všeobecné demografické otázky na respondentov. Do prieskumu sa zapojilo 100 respondentov. Dotazník sa nachádza v prílohe č. 1.

Pri písaní diplomovej práce sme využili tieto metódy:

V teoretickej časti sme použili predovšetkým všeobecnú metódu vedeckého skúmania – pozorovanie. Umožnilo nám to sledovať všetky informácie týkajúce sa legislatívy na európskej a národnej úrovni, zákonitosti fungovania systémov rýchlej výmeny informácií o nebezpečných výrobkoch na trhu EÚ, o inštitúciách na úrovni spoločenstva a národnej úrovni, ktoré sa podieľajú na dosahovaní bezpečnosti na jednotnom trhu spoločenstva.

Následne sme využili metódu analýzy, a to najmä v teoretickej časti, prostredníctvom ktorej sme prenikli k podstate jednotlivých javov a častí. Získané informácie sme triedili, hodnotili a napokon interpretovali.

Použitá metóda analýzy sa nevyhnutne spája so syntézou – spájanie jednotlivých častí do celku, ktorú sme použili v diskusii a jej využitím sme dospeli k súvislostiam medzi skúmanými skutočnosťami.

4 Výsledky práce a diskusia

Bezpečnosť výrobkov na vnútornom trhu EÚ je jedným z hlavných priorít spoločenstva, aj keď nie je možné výskyt nebezpečných výrobkov úplne eliminovať, existuje snaha v tejto oblasti dosiahnuť čo najlepší stav. Na tento účel EÚ vytvorila systémy rýchlej výmeny informácií o nebezpečných výrobkoch, ktoré účinným spôsobom ochraňujú spotrebiteľov v rámci jednotného trhu. Dôkazom je množstvo výrobkov nahlásených do týchto systémov a následne stiahnutých pomocou inštitúcií pôsobiacich v tejto oblasti tak na európskej, ako i národnej úrovni. Bezpečné potraviny sú pre spotrebiteľa dôležité a najmä po medializovaných potravinových škandáloch z posledných rokov, sa EÚ snaží dosiahnuť stav, aby spotrebiteľia mali prístupné čo najväčšie množstvo pravdivých informácií o nakupovaných potravinách. Sprísňuje požiadavky na označovanie potravín, no zdá sa, že spotrebiteľia sa často i napriek tomu stretávajú s problémami pri označovaní potravín. Nevyhnutné je venovať sa aj určitým spôsobom znevýhodneným skupinám obyvateľov spoločenstva – tí, ktorí trpia potravinovou intoleranciou/alergiou. Táto skupina spotrebiteľov je nútená venovať vyššiu pozornosť nákupom potravín, pretože nie všetky bezpečné potraviny v obehu sú skutočne bezpečné aj pre nich.

4.1 Potravinová intolerancia/alergia

Pojmy potravinová intolerancia – alergia, potravinová precitlivosť – hypersenzitivita sú väčšinou verejnosti neznáme, častokrát dochádza k ich vzájomnej zámene. Ich spoločným znakom je, že pomenúvajú prehnané reakcie na isté druhy potravín, ktoré sa prejavujú rozličnými spôsobmi. Podstata spočíva v mechanizmoch zahrňujúcich aktiváciu imunitného systému a následne tvorbu protilátok alebo v reakciách, ktoré nie sú imunitne sprostredkované.

Vznik alergie na potraviny začína v okamihu keď telo vyhodnotí určitú potravinu za „nepriateľskú“ dáva signál imunitnému systému na ochranu pred týmto „nepriateľom“. Dochádza k produkcii histamínu a množstva ďalších chemických látok, prítomnosť ktorých sa prejaví alergickými reakciami ako svrbenie, nádcha, opuchy či anafylaktickým šokom. Pri potravinovej intolerancii ide skôr o odozvu tráviaceho systému ako imunitného. K jej vzniku dochádza vtedy, keď jedlo alebo niektorá jeho zložka podráždi tráviacu sústavu človeka, príp. ak človek nie je schopný potravinu dôkladne stráviť, či rozložiť.

Zásadný rozdiel medzi potravinovou alergiou a intoleranciou predstavuje časový aspekt. Pokiaľ pri potravinovej alergii sú príznaky veľmi výrazné, dokonca niekedy ohrozujúce život a prejavujú sa okamžite, pri potravinovej intolerancii sa zväčša príznaky objavujú najskôr po niekoľkých hodinách, niekedy až po dvoch maximálne štyroch dňoch a veľmi ťažko sa preukazuje ich súvislosť s jedlom.

Imunitne sprostredkované reakcie

Reakcie spúšťajúce aktiváciu imunitného systému, najčastejšie označované pojmom alergie sa vyskytujú v prípade, keď organizmus prehnane reaguje na potraviny, ktoré za normálnych okolností u väčšiny populácie takúto reakciu nevyvolávajú. Takáto nadmerná reakcia vedie k tomu, že imunitný systém začne produkovať protilátky, úlohou ktorých je napadnúť tie potravinové proteíny, ktoré sú imunitným systémom považované za škodlivé.

Neimunitné reakcie

Tie reakcie, ktoré nespúšťajú imunitnú reakciu – potravinové intolerancie. Príčiny môžu byť v precitlivenosti na určité chemické látky, či prísady v potravinách, príp. enzýmová nedostatočnosť.

Enzýmová nedostatočnosť

Laktózová intolerancia – je spôsobená nedostatkom laktázy, čiže enzýmu, ktorého úlohou je rozklad laktózy. Medzi potraviny, ktoré obsahujú laktózu patria všetky mliečne výrobky – mlieko, syry, jogurty a pod., Najčastejšie sa prejavuje symptómami ako nadúvanie, hnačka, plynatosť.

Histamínová intolerancia – je spôsobená zvýšenou hladinou histamínu pre nedostatok diaminoxidázy, čo je enzým rozkladajúci histamín – chemická látka, ktorá spúšťa zápalové reakcie. Potraviny spôsobujúce histamínovú intoleranciu sú látky s vysokým obsahom histamínu – červené víno, syr, tuniak, potraviny, ktoré majú nízky obsah histamínu, no napriek tomu môžu spôsobiť jeho vylučovanie v organizme – banány, citrusy, rajčiny a čokoláda. Medzi hlavné symptómy patria migrény, závraty, žalúdočné a črevné problémy, nádcha, depresie, podráždenie a sčervenanie kože.

4.2 Vyhodnotenie stanovených hypotéz

Prieskum nám potvrdil hypotézu číslo 1, početná väčšina respondentov prieskumu číta informácie na obaloch potravín, pri nákupe potravín sú tieto informácie zaujímavé, či dôležité pre 87% našich respondentov. Naopak len veľmi nízky počet respondentov je k informáciám uvádzaných na nimi kupovaných potravinách nevšímavý – 13%.

Hypotéza č. 2 sa na základe výsledkov prieskumu potvrdila. Väčšina našich respondentov pociťuje problém pri čítaní informácií na obaloch potravín – až 74% respondentov prieskumu uvádza, že daným údajom nerozumie. Nízke percento respondentov – 26% z celkového počtu dopytovaných nemá problém s predmetnými informáciami, v prieskume tvrdia, že rozumejú všetkým informáciám, ktoré sa uvádzajú na obaloch potravín.

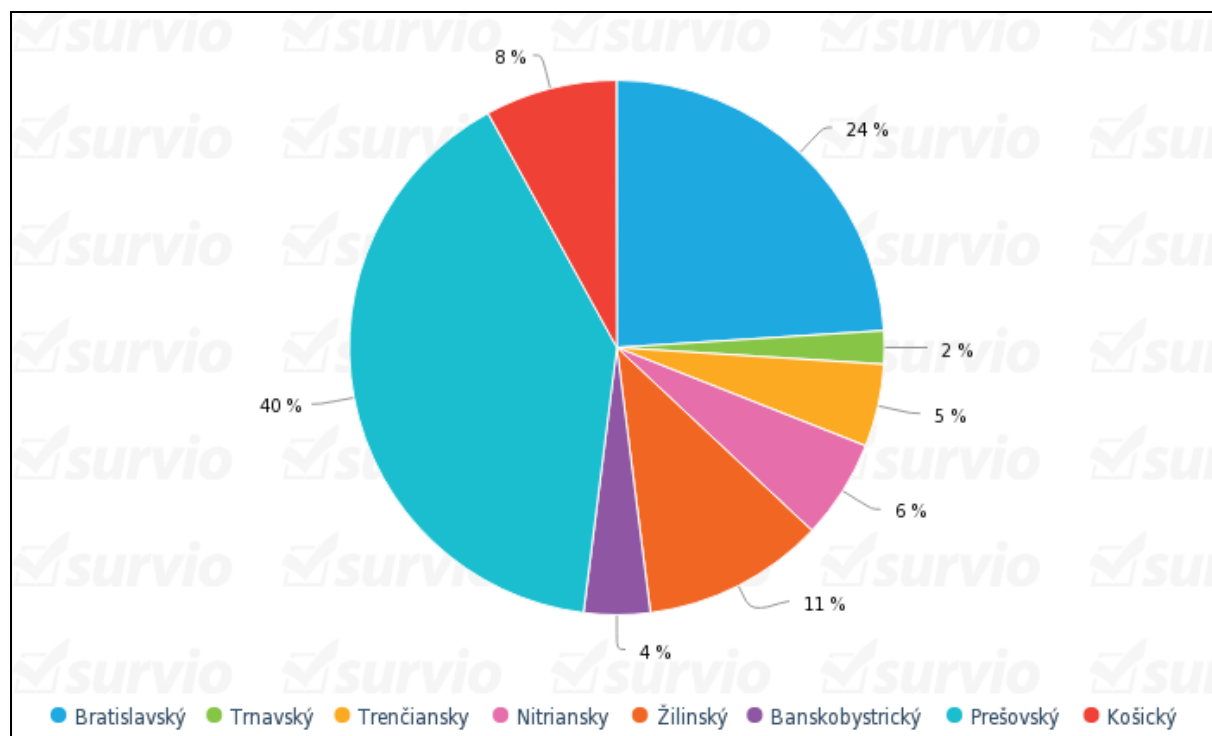
Hypotéza č. 3 – maximálne 60% respondentov prieskumu nemá problém pri uskutočňovaní nákupov potravín pre alergikov sa nepotvrdzuje ako pravdivá. Vyšší počet respondentov prieskumu uviedlo, že pri nákupoch takýchto potravín nemá problém – 66% respondentov. 34% respondentov v prieskume tvrdí, že sa stretáva s problémom pri realizácii nákupov potravín pre ľudí trpiacich potravinovou intoleranciou/alergiou.

Hypotéza č. 4 – Minimálne 50% respondentov sa stretáva s nedostatkom vhodného tovaru v danom obchode pri nákupe potravín pre ľudí trpiacich potravinovou intoleranciou/alergiou sa ako celok potvrdila za pravdivú, pretože s nedostatkom vhodného tovaru v obchode a tiež s nedostatočným, nejasným označením pri nákupe potravín pre spomenutú skupinu spotrebiteľov sa stretáva viac ako 50% respondentov prieskumu – konkrétne zhodne 52,4% respondentov má problém s každou z dvoch vyššie spomenutých možností.

4.3 Výsledky realizovaného prieskumu

Prieskum bol realizovaný na vzorke 100 respondentov, ktorí pochádzajú z rôznych krajov SR. Obsahuje 16 otázok z troch oblastí – prvá časť je venovaná označovaniu potravín, druhá potravinovej intolerancii/alergii a tretiu časť tvoria všeobecné demografické otázky. Zbieranie odpovedí bolo uskutočnené prostredníctvom webu – najmä sociálnych sietí, tieto umožnili široký záber na populáciu Slovenska a boli nápomocné pri získavaní respondentov s cieľom zastúpiť jednotlivé samosprávne kraje SR. Využili sme tiež priame e-maily, či odkazy na rôznych fórach venujúcich sa problematike potravinovej intolerancie, s cieľom získať najvyšší možný počet respondentov, ktorých sa určitým spôsobom daná problematika potravinovej intolerancie dotýka.

Graf č. 1: Prehľad krajov, z ktorých pochádzajú jednotliví respondenti

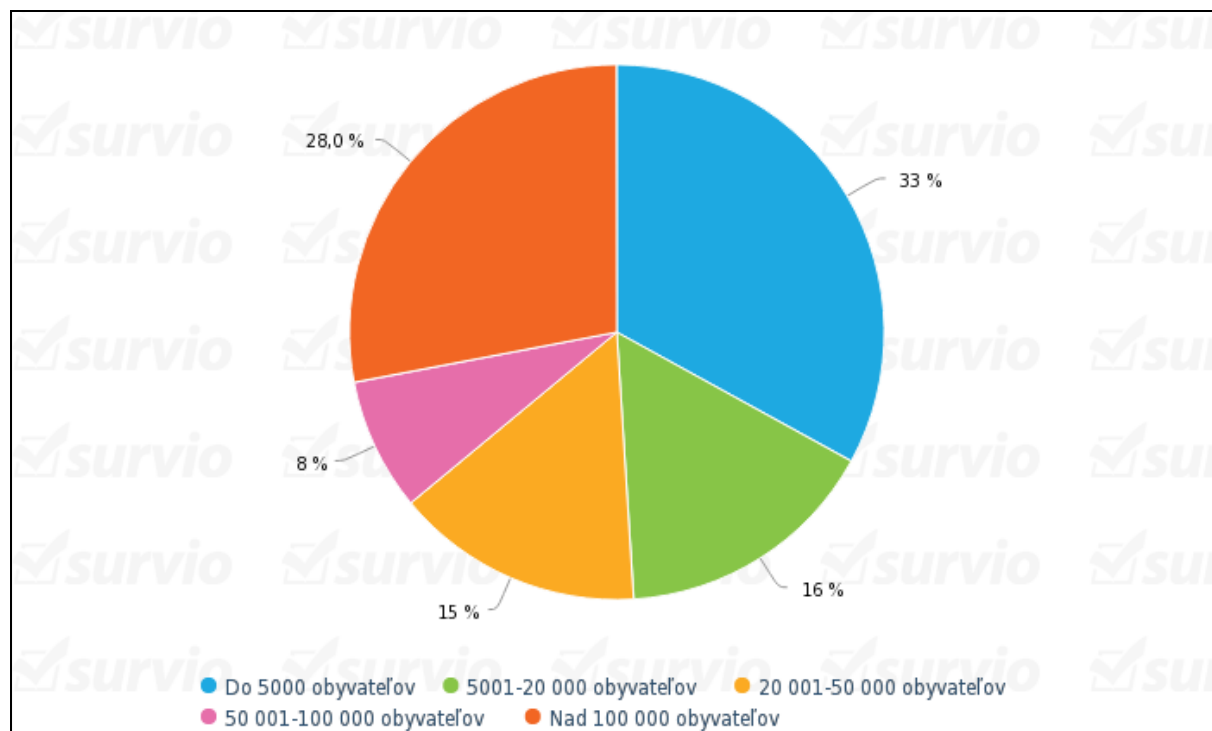
Zdroj: Spracované prostredníctvom survio.com

Na grafe č. 1 si môžeme všimnúť, že najväčší počet respondentov pochádza práve z Prešovského kraja – 40% z celkového počtu respondentov. Za ním nasleduje Bratislavský – odkiaľ je 24% zo všetkých dopytovaných, ďalej Žilinský kraj, z ktorého pochádza 11% respondentov. Počet respondentov z nasledujúcich krajov má v porovnaní s predchádzajúcimi nižšie zastúpenie – jednociferné percento: Košický kraj s 8% počtom respondentov, Nitriansky kraj so 6% respondentov, Trenčiansky kraj s 5% respondentov,

Banskobystrický kraj so 4% respondentov a Trnavský kraj s najmenším zastúpením respondentov – 2%.

Na grafe č. 2 je zobrazené rozdelenie respondentov podľa počtu obyvateľov miest, v ktorých bývajú. Najväčšie časť respondentov prieskumu pochádza spoločne z menších miest s počtom obyvateľov menej ako 5 000 a z miest, kde počet obyvateľov presahuje hranicu 100 000 obyvateľov. Do týchto dvoch kategórií patrí viac ako polovica respondentov z celkového počtu dopytovaných. Konkrétne najväčší počet respondentov pochádza z miest (či dedín), kde počet obyvateľov je nižší než 5 000 – 33%. Ďalšiu početnú skupinu tvoria respondenti z miest s počtom obyvateľov presahujúcich hranicu 100 000 – 28%. Nasleduje skupina respondentov bývajúcich v mestách s počtom obyvateľov v rozpätí od 5001 – 20 000 – 16% respondentov. 15% respondentov uviedlo, že mesto, v ktorom bývajú má od 20 000 – 50 000 obyvateľov. Skupina s najmenším zastúpením respondentov – 8% v tomto prieskume udala za miesto svojho bydliska mesto s počtom obyvateľov v rozmedzí 50 000 – 100 000. Z týchto údajov môžeme konštatovať, že sme získali respondentov všetkých nami zostavených kategórií. Zrejmé je, že reálne by bolo náročné (priam až nemožné) dosiahnuť v našom výskume rovnaké rozloženie respondentov do daných skupín.

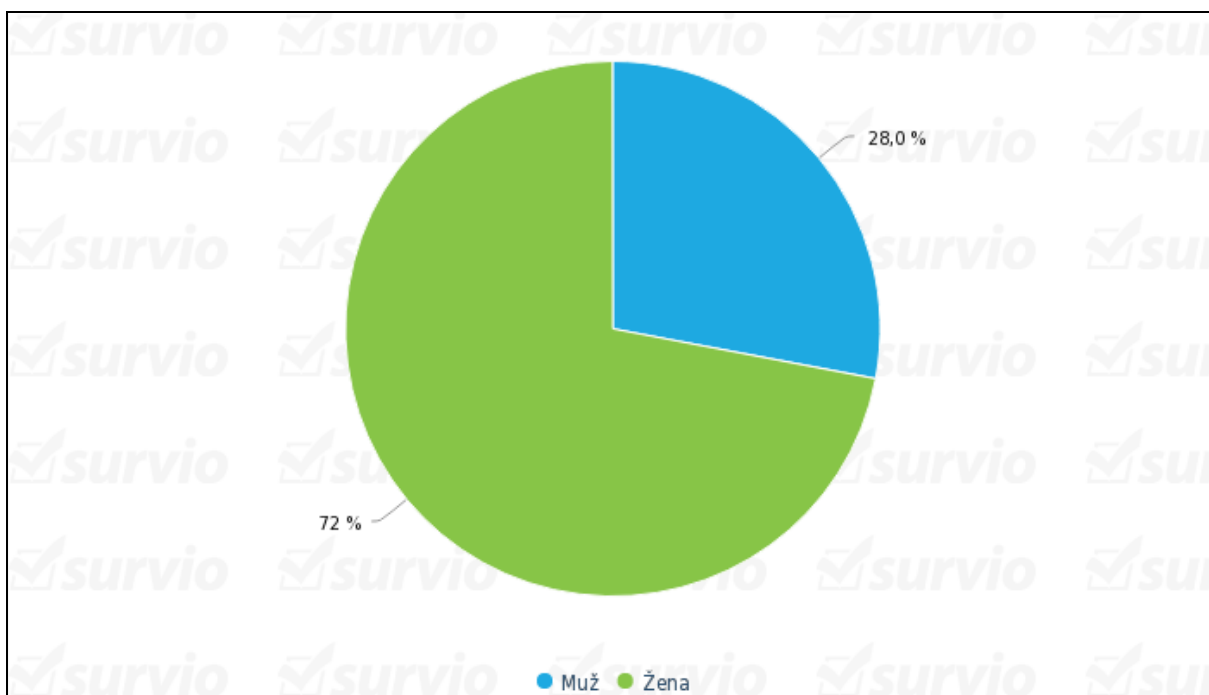
Graf č. 2: Prehľad veľkosti miest pobytu jednotlivých respondentov

Zdroj: Spracované prostredníctvom survio.com

Graf č. 3 zobrazuje štruktúru respondentov prieskumu podľa pohlavia. Podstatnú väčšinu respondentov nášho prieskumu predstavujú ženy – 72%. Jednou z príčin tohto vysokého rozdielu v počte respondentov medzi pohlaviami vidíme okrem iného skutočnosť, že práve ženy uskutočňujú nákupy vo väčšine domácností a práve preto sa zúčastnili daného prieskumu. Muži tvoria 28% z celkového počtu respondentov.

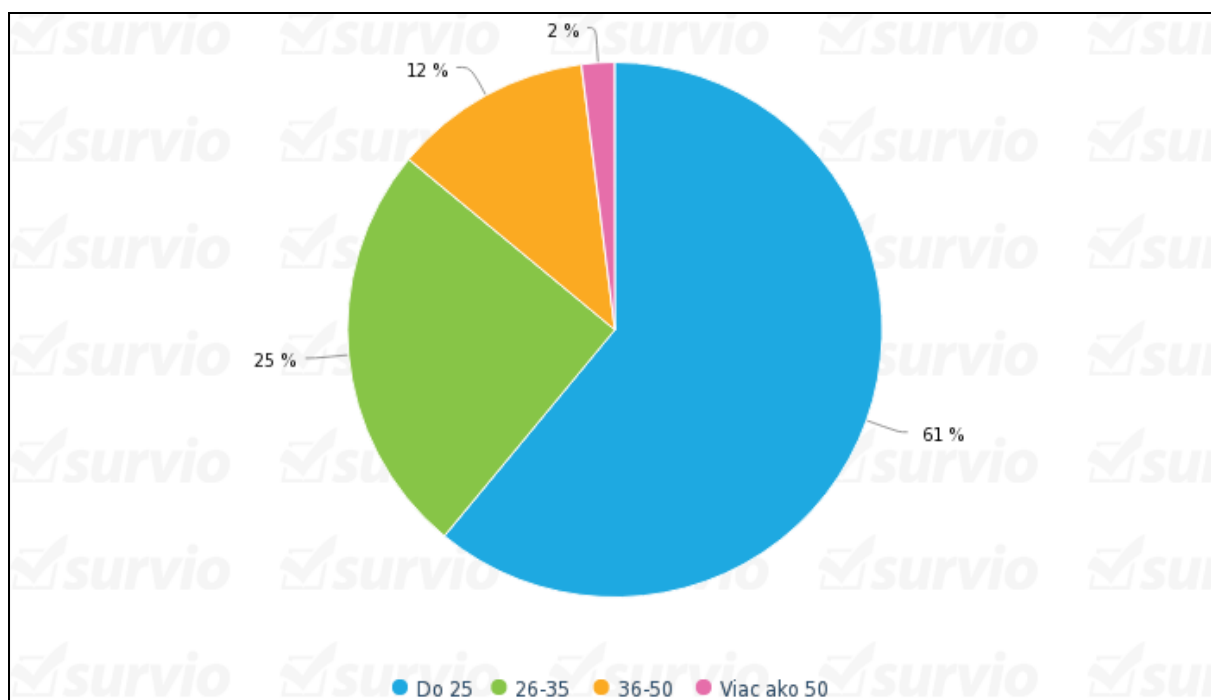
Graf č. 3: Prehľad respondentov prieskumu podľa pohlavia

Zdroj: Spracované prostredníctvom survio.com

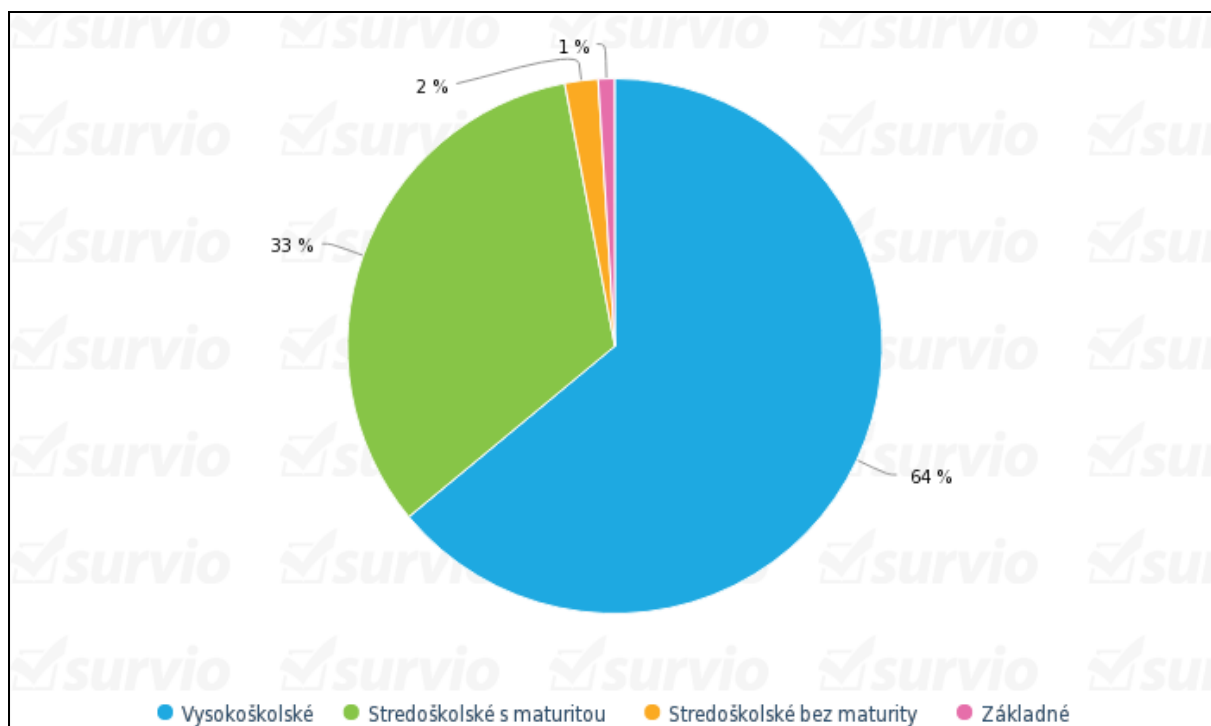
Na grafe č. 4 je zobrazené rozdelenie jednotlivých respondentov realizovaného prieskumu do kategórií podľa veku. Najvyššie zastúpená skupina sú respondenti do 25 rokov – 61%, je možné domnievať sa, že ide predovšetkým o študentov bývajúcich mimo svojej rodiny, ktorí uskutočňujú nákupy potravín pre vlastné potreby. Nasledovnú skupinu tvoria respondenti vo veku od 26 – 35 rokov – 25%, kde patria najmä mladé rodiny, kde nakupujú prevažne ženy, veľká pozornosť sa pri nákupe venuje hlavne potrebám detí – tieto sú najviac citlivé na potraviny. Do tejto skupiny patria prípadne pracujúci bezdetní mladí ľudia, ktorí realizujú nákupy pre vlastnú spotrebu. Skupinu respondentov vo veku od 36 – 50 rokov tvorí 12% a najmenej respondentov – len 2% je starších ako 50 rokov, predpokladáme, že sú to zväčša ľudia s určitými stravovacími návykmi, ktorí už bývajú bez potomkov, čiže nákupy realizujú len pre svoju vlastnú spotrebu.

Graf č. 4: Prehľad respondentov prieskumu podľa veku

Zdroj: Spracované prostredníctvom survio.com

Graf č. 5: Prehľad respondentov prieskumu podľa najvyššie dosiahnutého vzdelania

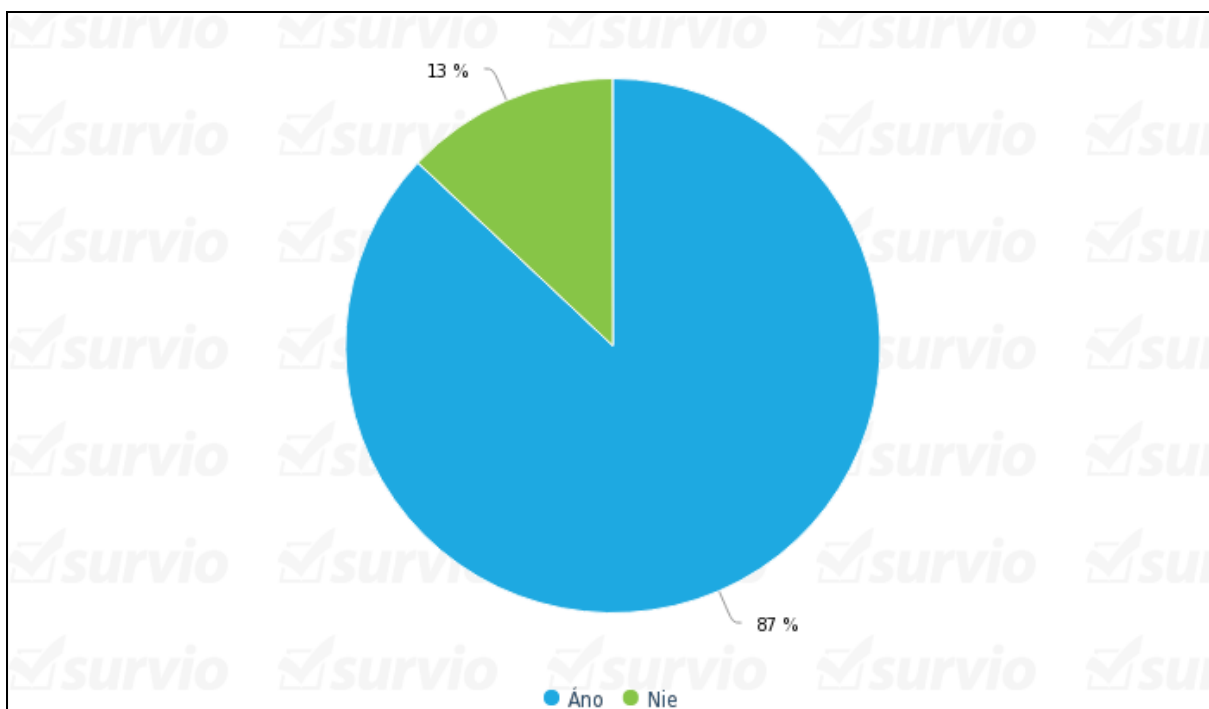
Zdroj: Spracované prostredníctvom survio.com

Na grafe č. 5 je zobrazená štruktúra respondentov podľa dosiahnutého vzdelania, najvyšší počet respondentov je vysokoškolsky vzdelaných, konkrétne ide o 64% respondentov prieskumu. V nižšom počte sa na prieskume podieľali respondenti so

stredoškolským vzdelaním, respondenti s najvyšším dosiahnutým vzdelaním stredoškolským, ukončeným maturitou – 33%, bez maturity zanedbateľné množstvo iba – 2% z celkového počtu dopytovaných, nehovoriac o minimálnom – 1% zastúpení respondentov s ukončeným len základným vzdelaním.

Na grafe č. 6 si možno všimnúť štruktúru respondentov, diferencovaných podľa venovania sa údajom na obaloch nakupovaných potravín. Respondenti odpovedali na otázku, či si pri nákupe potravín všímajú informácie uvedené na ich obale. Početná väčšina respondentov prieskumu sa týmto informáciám venuje, pri nákupe potravín sú tieto informácie zaujímavé, či dôležité pre 87% našich respondentov. Naopak len veľmi nízky počet respondentov je k informáciám uvádzaným na nimi kupovaných potravinách nevšímavý – 13%.

Graf č. 6: Prehľad respondentov prieskumu podľa toho, či si pri nákupe potravín všímajú informácie uvedené na ich obale

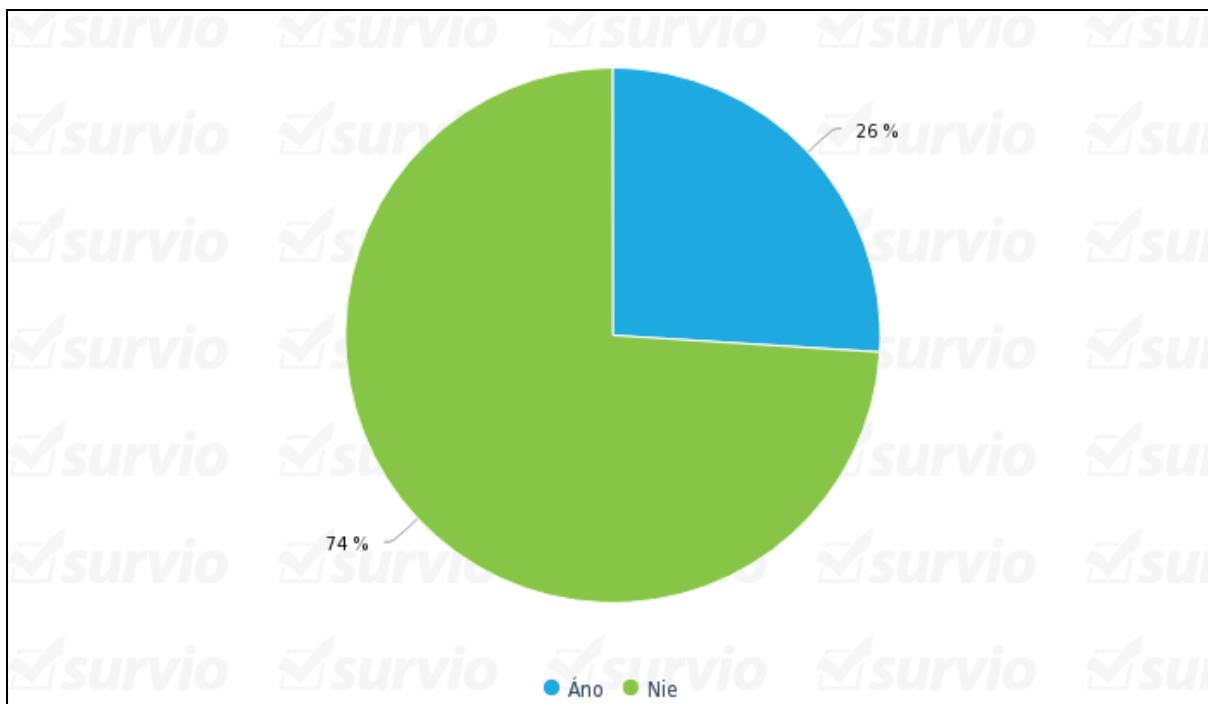

Zdroj: Spracované prostredníctvom survio.com

Na grafe č. 7 si môžeme všimnúť rozdelenie respondentov na základe odpovedí na otázku, či rozumejú všetkým informáciám uvádzaným na obaloch potravín. Väčšina našich respondentov pociťuje problém pri čítaní informácií na obaloch potravín – až 74% respondentov prieskumu uvádza, že daným údajom nerozumie. Nízke percento respondentov – 26% z celkového počtu dopytovaných nemá problém s predmetnými

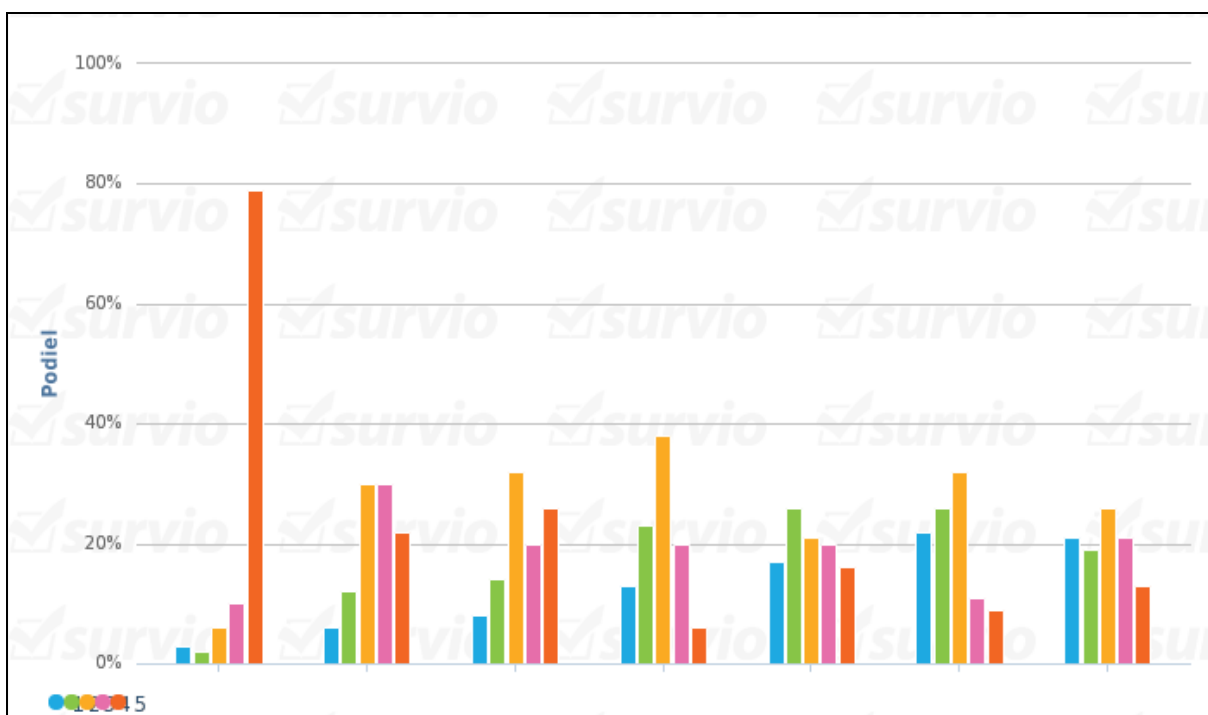
informáciami, v prieskume tvrdia, že rozumejú všetkým informáciám, ktoré sa uvádzajú na obaloch potravín.

Graf č.7: Prehľad respondentov prieskumu podľa chápania informácií uvádzaných na obaloch nakupovaných potravín

Zdroj: Spracované prostredníctvom survio.com

Graf č.8: Prehľad respondentov podľa hodnotenia dôležitosti informácií na obaloch

Zdroj: Spracované prostredníctvom survio.com

Na grafe č. 8 sú respondenti diferencovaní podľa toho, ktoré informácie z uvedených sú pre nich dôležité. V prieskume mali respondenti ohodnotiť na stupnici od 1 do 5 dôležitosť informácií na obaloch potravín, ktorým venujú pozornosť (1 – najmenej dôležité, 5 – najviac dôležité). Najväčší počet respondentov považuje za najviac dôležitú informáciu spomedzi daných – dátum spotreby, resp. minimálnej trvanlivosti – až 79% respondentov. Tento údaj je zároveň najmenej dôležitý len pre 3% respondentov. Za najmenej dôležitú informáciu z uvedených respondenti považujú informácie o podmienkach skladovania – 22% respondentov, meno dovozcu, výrobcu, či prevádzkovateľa – 21% respondentov. Údaj o podmienkach skladovania je na druhej strane najviac dôležitý iba pre 9 respondentov, meno dovozcu, výrobcu alebo prevádzkovateľa považuje za najviac dôležité 13 respondentov. V tabuľke č. 1 je spracovaný prehľad kompletných hodnotení dôležitosti uvádzaných informácií na obaloch potravín.

Tabuľka č. 1: Prehľad odpovedí respondentov na hodnotenie dôležitosti daných informácií na obaloch potravín

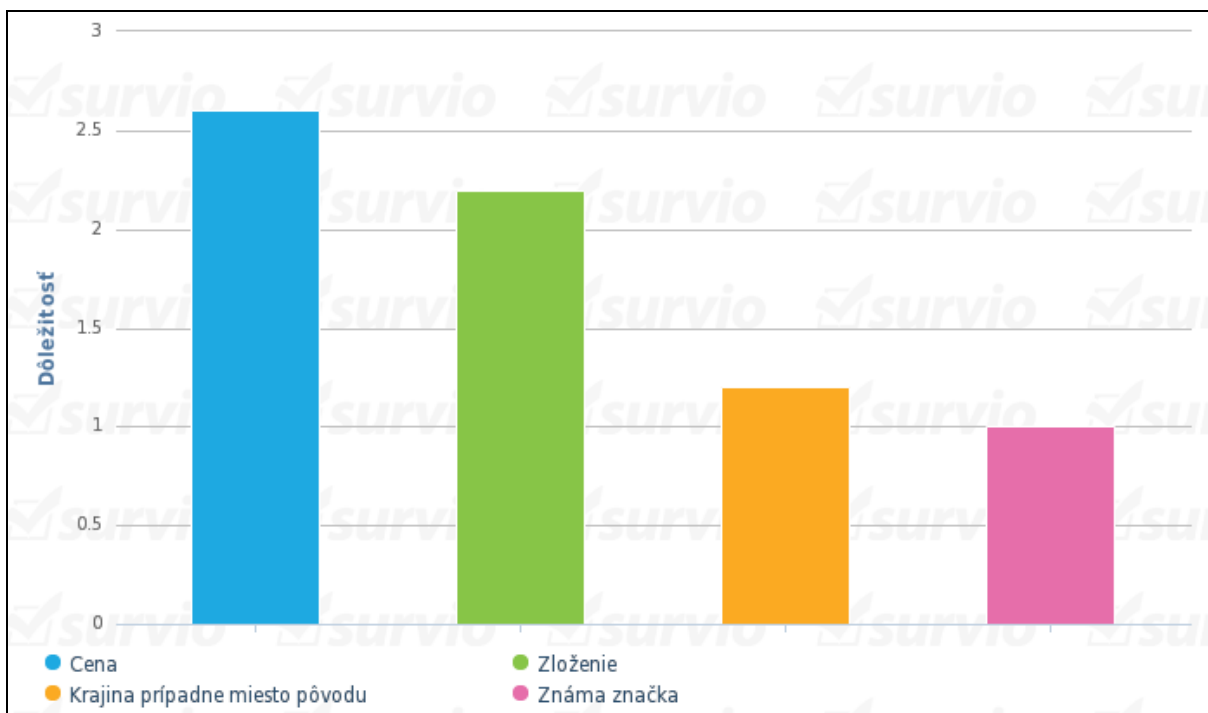
	1	2	3	4	5
Dátum spotreby/dátum minimálnej trvanlivosti	3	2	6	10	79
Krajina prípadne miesto pôvodu	6	12	30	30	22
Zoznam zložiek, ktoré daná potravina obsahuje	8	14	32	20	26
Výživová hodnota	13	23	38	20	6
Netto množstvo potraviny	17	26	21	20	16
Podmienky skladovania	22	26	32	11	9
Meno výrobcu/dovozcu/prevádzkovateľa	21	19	26	21	13

Zdroj: Spracované prostredníctvom survio.com

Nasledovný graf č. 9 zobrazuje respondentov prieskumu na základe toho, ako zoradili podľa dôležitosti nami zadané skutočnosti, ktoré sú pre nich rozhodujúce pri nákupoch potravín – cena, zloženie, známa značka, krajina prípadne miesto pôvodu. Zo zadaných možností najviac respondentov udáva, že na prvom mieste pri rozhodovaní o kúpe, je pre nich cena potravín. Toto kritérium získalo 2,6 bodov na stupnici dôležitosti. Na druhé miesto respondenti kladú kritérium – zloženie potravín, ktoré získalo v prieskume 2,2 bodov na stupnici dôležitosti. Nasleduje kritérium – krajina prípadne miesto

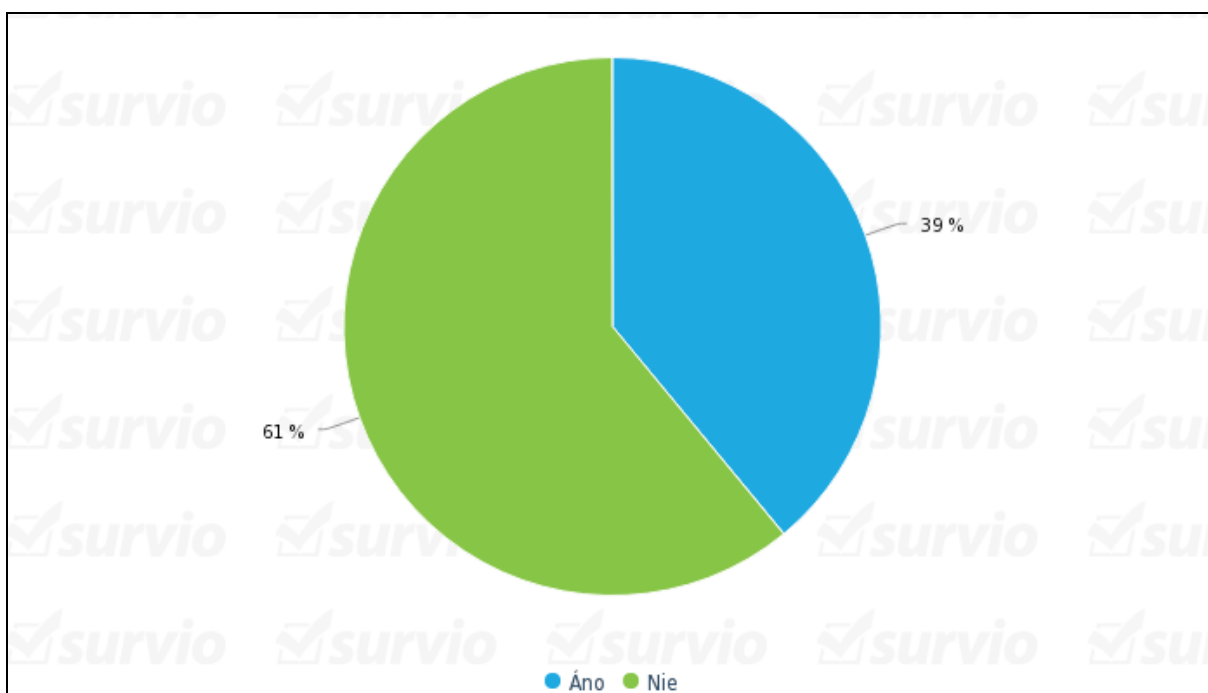
pôvodu potravín – 1,2 bodu a na posledné miesto respondenti udávajú kritérium – známu značku – 1 bod.

Graf č. 9: Prehľad hodnotenia dôležitosti daných skutočností pri výbere nakupovaných potravín

Zdroj: Spracované prostredníctvom survio.com

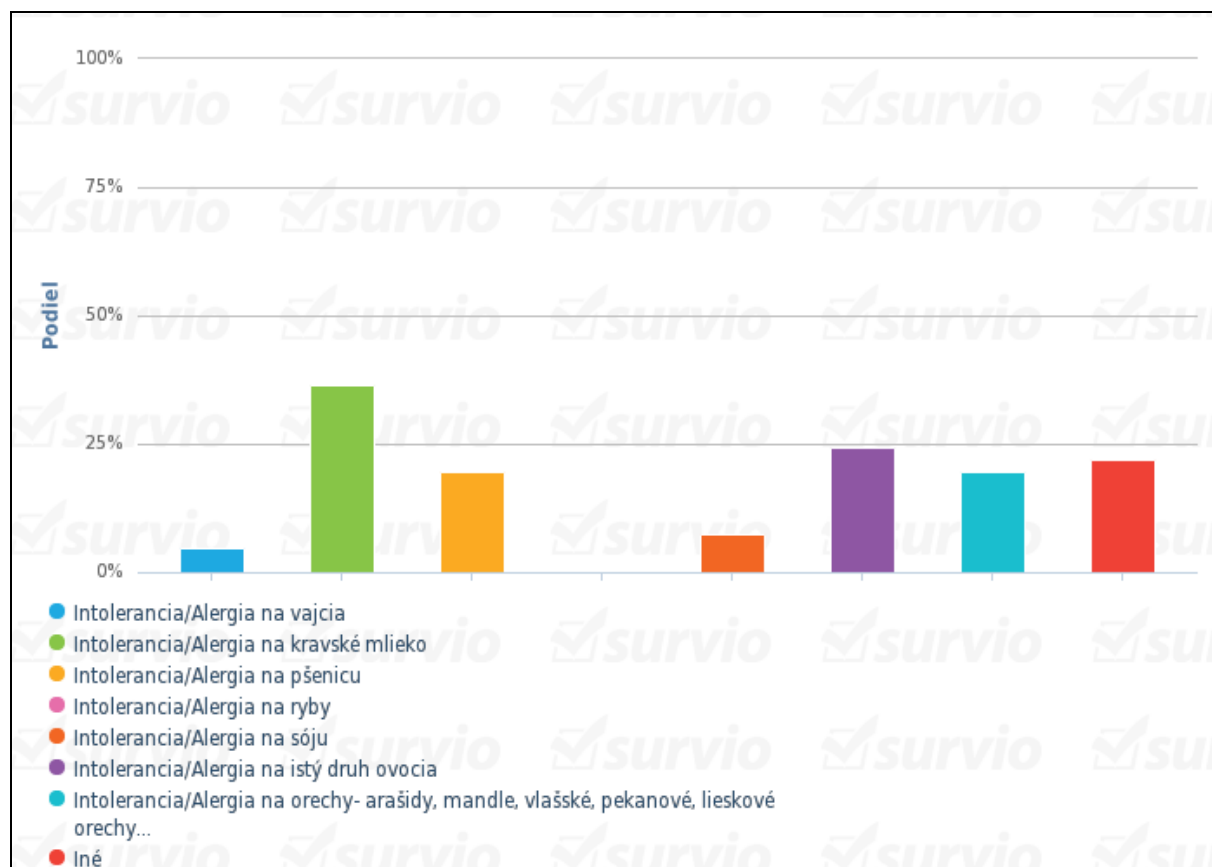
Graf č.10: Prehľad respondentov prieskumu trpiacich potravinovou intoleranciou

Zdroj: Spracované prostredníctvom survio.com

Graf č. 10 diferencuje respondentov podľa toho, či trpia potravinovou intoleranciou (prípadne niekto z okolia respondentov). V našom prieskume trpí priamo, prípadne nepriamo 39% respondentov určitým druhom potravinovej intolerancie (alergie), čo následne v značnej miere ovplyvňuje uskutočňované nákupy potravín. 61% respondentov prieskumu uviedlo, že nikto z ich okolia, ani oni sami netrpia žiadnym typom potravinovej intolerancie.

Graf č. 11: Prehľad respondentov prieskumu trpiacich potravinovou intoleranciou podľa jednotlivých druhov potravinovej intolerancie

Zdroj: Spracované prostredníctvom survio.com

Graf č. 11 zobrazuje rozdelenie respondentov, ktorí odpovedali na predchádzajúcu otázku kladne (trpíte Vy alebo niekto z Vášho okolia potravinovou intoleranciou?) do skupín podľa jednotlivých zadaných druhov potravinovej intolerancie (alergie). Respondenti mohli vybrať viac ako jednu z možností. Najväčší počet respondentov prieskumu (prípadne ich blízke okolie) trpí intoleranciou na kravské mlieko – 15 respondentov, čo predstavuje 36,6% z respondentov, ktorí v prieskume uviedli, že trpia určitým druhom potravinovej intolerancie. Druhým najčastejšie uvádzaným druhom potravinovej intolerancie v prieskume bola intolerancia na istý druh ovocia, ktorou trpí 10

respondentov (priamo alebo nepriamo) – 24,4% z respondentov trpiacich potravinovou intoleranciou. 9 respondentov prieskumu – 22% z tých, ktorí trpia potravinovou intoleranciou uviedlo, že trpia inými druhmi potravinovej intolerancie (priamo alebo nepriamo) ako boli uvedené. Nasledovnými druhmi potravinovej intolerancie trpí zhodne 8 respondentov prieskumu (priamo alebo nepriamo) – intolerancia na pšenicu, intolerancia na orechy – arašidy, mandle, vlašské, pekanové, lieskové..., tento počet tvorí 19,5% z respondentov trpiacich potravinovou intoleranciou. Intoleranciou na sóju trpia len 3 respondenti prieskumu (priamo alebo nepriamo) – 7,3% z respondentov, ktorí trpia potravinovou intoleranciou. 2 respondenti v prieskume uvádzajú, že trpia intoleranciou na vajcia (priamo alebo nepriamo) – 4,9% z respondentov trpiacich istým druhom potravinovej intolerancie. V nasledujúcej tabuľke č. 2 je spracovaný kompletný prehľad respondentov podľa toho, akým druhom potravinovej intolerancie z pomedzi zadaných trpia.

Tabuľka č. 2: Prehľad respondentov trpiacich potravinovou intoleranciou podľa jednotlivých druhov intolerancie

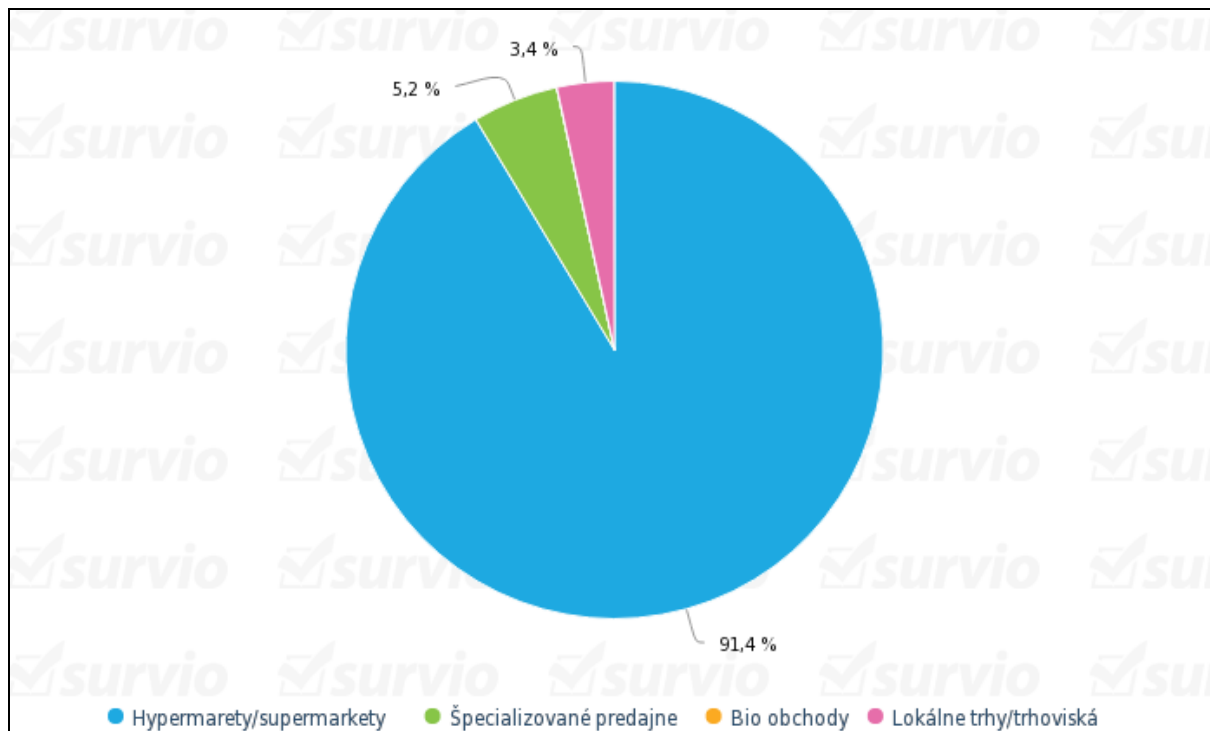
# ▲	Odpoveď	Odpovede	Podiel
●	Intolerancia/Alergia na vajcia	2	4,9 %
●	Intolerancia/Alergia na kravské mlieko	15	36,6 %
●	Intolerancia/Alergia na pšenicu	8	19,5 %
●	Intolerancia/Alergia na ryby	0	0 %
●	Intolerancia/Alergia na sóju	3	7,3 %
●	Intolerancia/Alergia na istý druh ovocia	10	24,4 %
●	Intolerancia/Alergia na orechy- arašidy, mandle, vlašské, pekanové, lieskové orechy...	8	19,5 %
●	Iné	9	22,0 %

Zdroj: Spracované prostredníctvom survio.com

Na grafe č. 12 si môžeme všimnúť diferenciáciu respondentov na základe miesta najčastejšej realizácie nákupov potravín. Z tohto grafu je zrejmé, že v Slovenskej republike aj naďalej pretrváva trend nákupov predovšetkým v supermarketoch a hypermarketoch, kde ľudia nakúpia všetko pod jednou strechou. Podstatná väčšina respondentov prieskumu

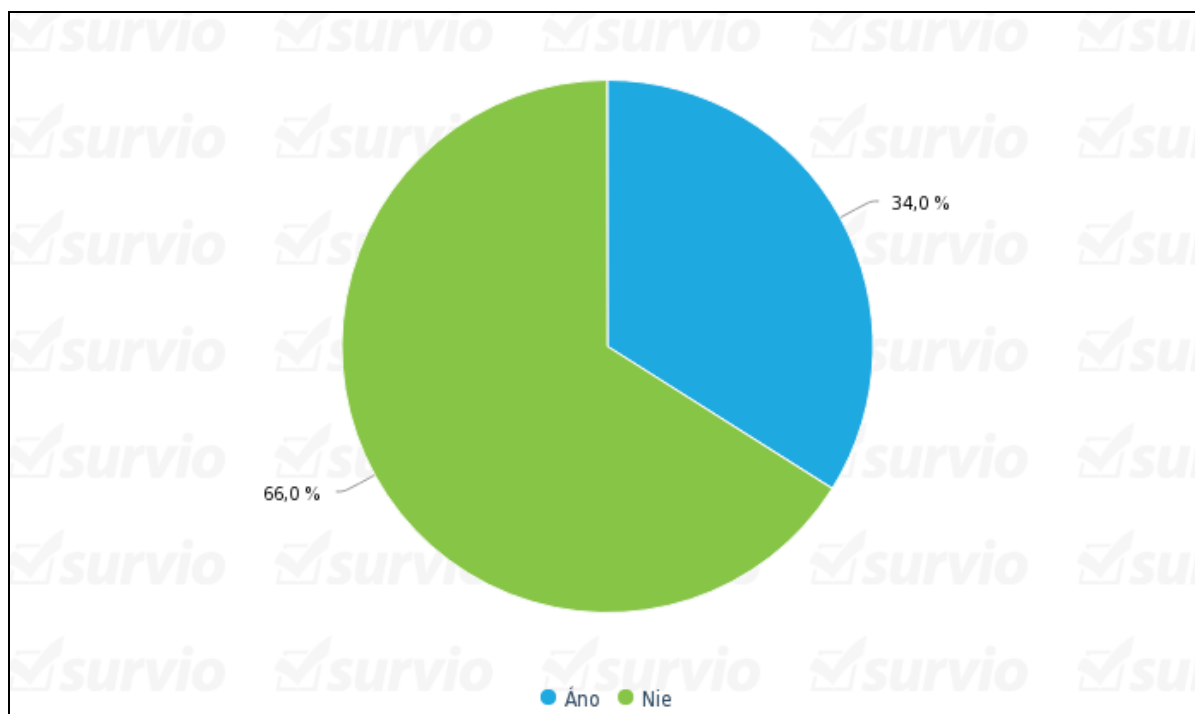
– až 91,4% uvádza, že najčastejšie potraviny nakupuje práve v týchto predajniach. Z pomedzi ďalších uvedených možností respondenti nakupujú v špecializovaných predajniach – 5,2%, malá časť respondentov prieskumu uviedla, že najčastejšie nakupuje na lokálnych trhoch, či trhoviskách – 3,4% respondentov. Nikto z našich respondentov neuviedol, že najčastejšie nakupuje v bio obchodoch.

Graf č. 12: Prehľad respondentov prieskumu podľa toho, kde najčastejšie nakupujú potraviny

Zdroj: Spracované prostredníctvom survio.com

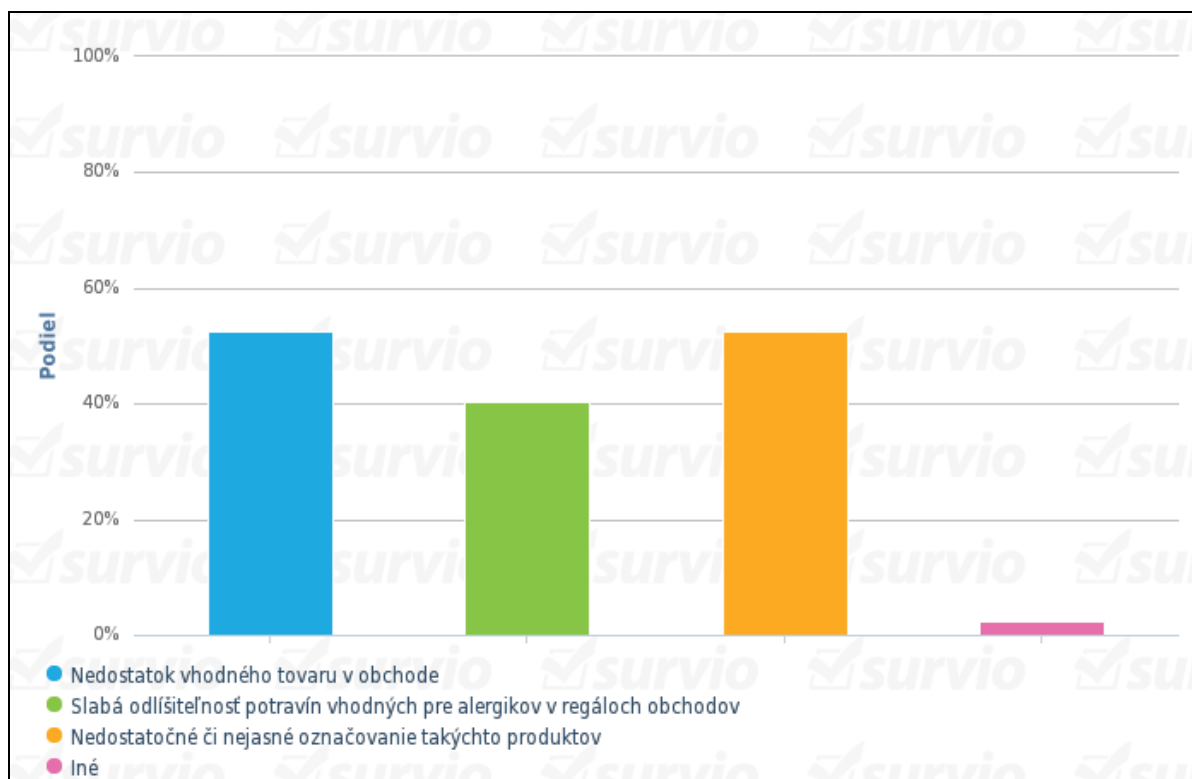
Graf č. 13: Prehľad respondentov prieskumu podľa toho, či sa stretávajú pri realizovaných nákupoch pre alergikov s problémami

Zdroj: Spracované prostredníctvom survio.com

Na grafe č. 13 sú respondenti rozdelení podľa toho, či sa stretávajú s problémami pri realizovaní nákupov vhodných pre ľudí trpiacich akýmkoľvek druhom potravinovej intolerancie. Značný počet respondentov prieskumu uviedlo, že pri nákupoch potravín pre ľudí trpiacich potravinovou intoleranciou nemá problém – 66% respondentov. 34% respondentov v prieskume tvrdí, že sa stretáva s problémom pri realizácii nákupov potravín pre ľudí trpiacich potravinovou intoleranciou.

Graf č. 14: Prehľad odpovedí respondentov prieskumu na prejavované problémy pri nákupe potravín pre ľudí trpiacich potravinovou intoleranciou

Zdroj: Spracované prostredníctvom survio.com

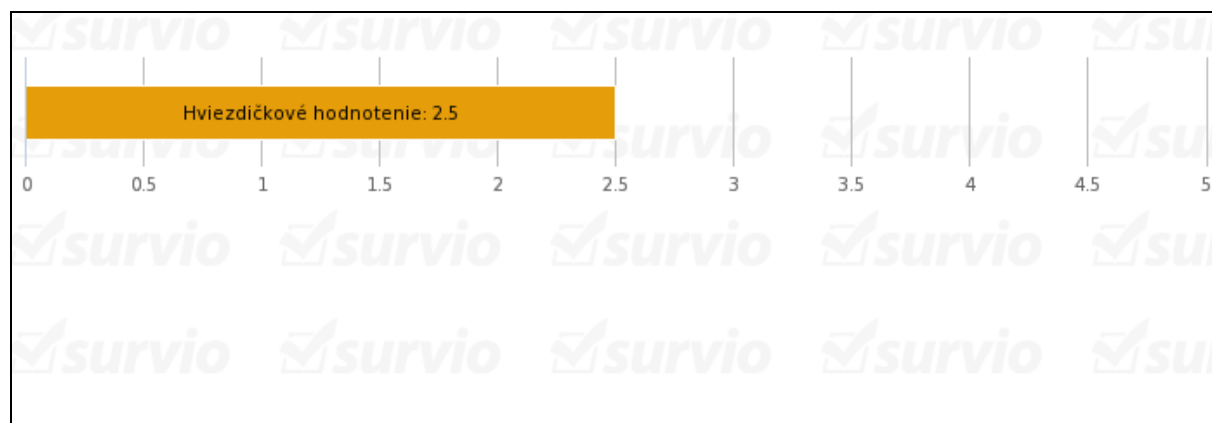
Na grafe č. 14 sú respondenti diferencovaní podľa toho aké problémy sa prejavujú pri nákupoch potravín vhodných pre ľudí trpiacich potravinovou intoleranciou. V nadväznosti na predchádzajúcu otázku respondenti uskutočňovali výber z nami definovaných možností, s ktorými sa najčastejšie stretávajú pri nakupovaní potravín vhodných pre ľudí s potravinovou intoleranciou. Respondenti mali možnosť vybrať z daných problémov viac ako jeden. Najviac respondentov označilo, že sa stretáva s nedostatkom vhodného tovaru v obchode a nedostatočným, či nejasným označovaním potravín vhodných pre ľudí, ktorí trpia určitým druhom potravinovej intolerancie, konkrétne ide o 22 respondentov, tento počet tvorí 52,4% odpovedí respondentov. Slabá odlíšiteľnosť potravín vhodných pre alergikov v regáloch predajní predstavuje 40, 5% z odpovedí respondentov – 17 odpovedí. Len 1 odpoveď bola priradená k možnosti iné, konkrétne respondent má problém s informáciami vytlačenými na obale potravín spôsobom, ktorý znemožňuje ich jednoduché získanie. V nasledovnej tabuľke č. 3 je zobrazený prehľad odpovedí respondentov priradených k jednotlivým problémom pri nákupoch potravín pre alergikov.

Tabuľka č. 3: Prehľad odpovedí respondentov podľa toho, s akými problémami sa stretávajú pri nákupoch potravín pre alergikov

# ▲	Odpoveď	Odpovede	Podiel
●	Nedostatok vhodného tovaru v obchode	22	52,4 %
●	Slabá odlišiteľnosť potravín vhodných pre alergikov v regáloch obchodov	17	40,5 %
●	Nedostatočné či nejasné označovanie takýchto produktov	22	52,4 %
●	Iné	1	2,4 %
Iné: ●			
informácie sú "skryté" v zvaroch obalov			

Zdroj: Spracované prostredníctvom survio.com

Graf č. 15: Hodnotenie trhu s potravinami vhodnými pre alergikov v SR respondentmi prieskumu

Zdroj: Spracované prostredníctvom survio.com

Na grafe č. 15 je zobrazené hodnotenie slovenského trhu s potravinami, ktoré sú vhodné pre ľudí trpiacich rôznymi druhmi potravinovej intolerancie. Celkové hodnotenie respondentov predstavuje 2,5 bodu z maximálnych 5 bodov. Z tejto skutočnosti je možné konštatovať, že slovenský trh s potravinami vhodnými pre ľudí trpiacich akýmkoľvek druhom potravinovej intolerancie i napriek nedostatkom respondenti považujú za priemerný. V nasledujúcej tabuľke č. 4 je uvedený prehľad hodnotenia jednotlivých respondentov prieskumu, ktorí hodnotia slovenský trh s potravinami vhodnými pre ľudí trpiacich potravinovou intoleranciou. Najviac respondentov hodnotí tento trh na Slovensku 3-omi z maximálnych bodov – 44,9%, 2 bodmi – 42,9%

respondentov prieskumu, zhodne 6,1% respondentov tomuto trhu priraduje 1 bod a 4 body z maximálnych 5 bodov.

Tabuľka č. 4: Prehľad celkového hodnotenia slovenského trhu s potravinami pre alergikov

Odpoveď ▲	Odpovede	Podiel
1 / 5	3	6,1 %
2 / 5	21	42,9 %
3 / 5	22	44,9 %
4 / 5	3	6,1 %
5 / 5	0	0 %

Zdroj: Spracované prostredníctvom survio.com

V poslednej otázke prieskumu mali respondenti možnosť vyjadriť svoj názor na to, čo by v prípade, ak by to bolo možné, zmenili na označovaní potravín. Odpovede na túto otázku sú rôzne, ale viackrát sa objavujú odpovede respondentov, že by zmenili veľkosť písma, pretože sa často stretávajú s malými písmenami uvádzanými na obaloch potravín, s ktorými majú ťažkosti pri čítaní. Respondenti majú problém taktiež so zrozumiteľnosťou zloženia pri niektorých potravinách, prijali by jasnejšie a pre verejnosť zrozumiteľnejšie označovanie potravín. Viacerí respondenti prieskumu si myslia, že na obaloch potravín by mala byť jasne uvedená krajina pôvodu danej potraviny. Pri potravinách vhodných pre ľudí trpiacich potravinovou intoleranciou by prijali jasnejšie označovanie týchto potravín ako napr. jednotné logo alebo symbol, príp. rovnaký vzhľad obalov týchto potravín.

Záver

Predmetom našej diplomovej práce je problematika bezpečnosti výrobkov v rámci jednotného trhu Európskej únie. V teoretickej časti sme sa venovali legislatíve týkajúcej sa danej oblasti na úrovni spoločenstva, ako aj na národnej úrovni, inštitúciám pôsobiacim na trhu, ktoré sú nápomocné pri dosahovaní cieľa bezpečnosti výrobkov – taktiež na úrovni EÚ a SR. Osobitnú pozornosť sme venovali oblasti označovania potravín, prezentovali a sumarizovali sme zmeny v označovaní potravín vychádzajúce z legislatívy EÚ. Popísať problematiku označovania potravín sme sa rozhodli práve preto, že sa jedná o aktuálnu tému (v čase písania našej diplomovej práce) – mnohé z týchto zmien vstupujú do platnosti 13. decembra minulého roka. EK reaguje predovšetkým na niekoľko potravinových škandálov, ktorých sme boli svedkami v posledných rokoch ako napr. výskyt konského mäsa vo výrobkoch namiesto na obale uvádzaného hovädzieho, pančovaný alkohol z Českej republiky, následkom ktorého bola smrť niekoľkých osôb. Zmeny v označovaní sa dotkli aj oblasti potravinovej intolerancie/alergie. Cieľom legislatívy je vyššia ochrana proti alergénom, pretože tieto diagnózy v spoločnosti neustále pribúdajú. Problematiku potravinovej alergie/intolerancie sme prezentovali v úvode praktickej časti našej diplomovej práce. Naš prieskum bol zameraný na spomínané oblasti – označovanie potravín a potravinovej intolerancii/alergii. Prieskumu sa zúčastnilo celkovo 100 respondentov rôznych vekových skupín, pohlavia, dosiahnutého vzdelania a respondenti pochádzali zo všetkých krajov SR. Širokú škálu respondentov sa nám podarilo získať prostredníctvom elektronických médií. Dotazník sme rozposielali známym prostredníctvom e-mailov, umiestnili sme ho tiež na webové lokality venujúce sa potravinovej intolerancii, na základe toho sme získali vyšší počet respondentov trpiacich rôznou formou potravinovej intolerancie ako sme predpokladali pred samotnou realizáciou prieskumu. Cieľom bolo zistiť vnímanie označovania potravín spotrebiteľmi, a tiež úroveň ponuky potravín určených spotrebiteľom trpiacich potravinovou intoleranciou. Z uskutočneného prieskumu sme dospeli k nasledovným záverom:

- Najdôležitejšou informáciou, ktorej venuje pozornosť väčšina respondentov (79%) je dátum minimálnej trvanlivosti resp. dátum spotreby.
- Slovenský spotrebiteľ je stále obmedzovaný finančnou situáciou a to aj pri nákupe potravín – najviac respondentov udáva, že z pomedzi zadaných kritérií (cena, zloženie, známa značka, krajina príp. miesto pôvodu) pri rozhodovaní

o nákupe je najdôležitejšia cena. Toto kritérium získalo v našom prieskume 2,6 bodov na stupnici dôležitosti.

- V SR naďalej pretrváva trend supermarketov a hypermarketov, za najpodstatnejšie príčiny nákupov v týchto typoch predajní považujeme úsporu času, je tu ponuka širokého sortimentu. V našom prieskume vysoké percento respondentov (91,4%) nakupuje práve v supermarketoch alebo hypermarketoch.
- Väčšina spotrebiteľov zohľadňujúcich aspekt potravinovej intolerancie pri svojich nákupoch má už pravdepodobne odskúšané potraviny, ktoré sú pre nich vyhovujúce, len zriedkavo nakupuje nové, neznáme potraviny. K tejto skutočnosti sme dospeli na základe prieskumu, kde značný počet respondentov (61%) uviedlo, že nemajú problém s nákupom potravín pre alergikov.
- Pri hodnotení trhu s potravinami vhodnými pre ľudí s potravinovou intoleranciou spotrebiteľia považujú slovenský trh za priemerný. Z výsledkov uskutočneného prieskumu vyplýva, že veľké množstvo respondentov hodnotilo trh s predmetnými potravinami 2-mi a 3-mi bodmi z 5-tich.
- V oblasti označovania potravín aj napriek zmenám legislatívy existujú nezrovnalosti. Najviac respondentov prieskumu uvádza, že má problém s malými písmenami, príp. údaje sú nečitateľné, z dôvodu nevhodného podkladu alebo samotného obalu (informácie sú ukryté v zvaroch obalov).

Z vyššie spomenutého môžeme konštatovať, že v nasledujúcich rokoch by bolo prospešné sledovať v prvom rade spokojnosť spotrebiteľov, príp. problémy, ktoré nastanú a na základe tohto uskutočniť zmeny k vyššej účinnosti legislatívy EÚ s cieľom zabezpečiť najvyššiu možnú úroveň bezpečnosti potravín na vnútornom trhu spoločstva.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

1. KOLLÁR, V. – KOŠÚTOVÁ, T. – KRISTOVÁ, Ľ. 2012: Regulovaný trh výrobkov. Bratislava: Ekonóm, 2012. 97 s. ISBN 978-80-225-3526-7.
2. KOLLÁR, V. – KRISTOVÁ, Ľ. – KOŠÚTOVÁ, T., 2013: Technické prekážky obchodu. Bratislava: Ekonóm, 2013. 18 s. ISBN 978-80-225-3717-9.
3. KOŠÚTOVÁ T. 2014. Nové požiadavky na poskytovanie informácií o potravinách spotrebiteľom. In *Studia commercialia Bratislavensia*. ISN 1337-7493, 2014, roč. 7, č. 27, s. 382-393.
4. Eurostat. Population on 1 January. [online]. 2014. [citované 10.10.2014]. Dostupné na internete: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tps00001&plugin=1>
5. MH SR. Systém Rapex. [online]. 2002. [citované 2.11.2014]. Dostupné na internete: http://www.mhsr.sk/ext_dok-rapex/133019c?ext=orig
6. Rýchly výstražný systém pre potraviny a krmivá. [online]. 2012. [citované 4.11.2014]. Dostupné na internete: <http://www.opotravinach.sk/sciences/view/Rapid%20Alert%20System%20for%20Food%20and%20Feed%20%E2%80%93%20RASFF>
7. RASFF – Food and Feed Safety Alerts. [online]. 2014. [citované 4.11.2014]. Dostupné na internete: http://ec.europa.eu/food/safety/rasff/index_en.htm
8. Európska komisia. Bezpečnosť potravín. [online]. 2014. [citované 5.11.2014]. Dostupné na internete: http://europa.eu/pol/pdf/flipbook/sk/food_sk.pdf
9. Inštitúcie a orgány Európskej únie. [online]. 2013. [citované 5.11.2014]. Dostupné na internete: <http://europa.europa.sk/europa-unia-eu/organy-europskej-unie/>
10. Európska komisia. Generálne riaditeľstvo pre zdravie a ochranu spotrebiteľov. [online]. 2006. [citované 12.11.2014]. Dostupné na internete: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:182A:0001:0002:SK:PDF>
11. Ministerstvo zahraničných vecí SR. Praktická príručka. [online]. 2006. [citované 12.11.2014]. Dostupné na internete: <http://www.euroinfo.gov.sk/europsky-urad-pre-bezpecnost-potravin-efsa/>

12. GS1 Slovakia. Vysledovateľnosť pomocou štandardou GS1. [online]. 2009. [citované 20.11.2014]. Dostupné na internete: <<http://www.gs1sk.org/down/GS1vysledovatelnost.pdf>>
13. Postavenie SOI. [online]. 2002. [citované 15.11.2014]. Dostupné na internete: <<http://www.soi.sk/sk/SOI/Postavenie-SOI.soi>>
14. Nové pravidlá pre označovanie potravín 2015. [online]. 2015. [citované 5.2.2015]. Dostupné na internete: <<http://www.uspesne-podnikanie.sk/nove-pravidla-pre-oznacenie-potravin>>
15. Directorate-General for Health and Food Safety. [online]. 2014. Dostupné na internete: <http://en.wikipedia.org/wiki/Directorate-General_for_Health_and_Consumers>
16. Evropská komise – DG SANCO. [online]. 2013. Dostupné na internete: <<http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemdelstvi/zahranicni-vztahy/cr-a-evropska-unie/kontrolni-auditni-mise-eu/dg-sanco-1.html>>
17. Directorate General Health and Consumers Affairs (DG SANCO), European Commission. [online]. 2006. Dostupné na internete: <http://www.eurocare.org/resources/policy_issues/eu_health_strategy/directorate_general_health_and_consumers_affairs_dg_sanco_european_commission>
18. RASFF – the Rapid Alert System for Food and Feed. [online]. 2013. Dostupné na internete: <http://ec.europa.eu/food/safety/rasff/index_en.htm>
19. Bezpečnosť potravín. [online]. 2014. Dostupné na internete: <http://europa.eu/pol/pdf/flipbook/sk/food_sk.pdf>
20. Kontrola bezpečnosti potravín v Európskej únii. [online]. 2011. Dostupné na internete: <http://www.eufic.org/article/sk/1/1/artid/Food_Safety_Controls_European_Union/>
21. Európsky úrad pre bezpečnosť potravín. [online]. 2010. Dostupné na internete: <http://www.europskaunia.sk/agentura_spolocenstva_efsa>
22. Európsky úrad pre bezpečnosť potravín. [online]. 2012. Dostupné na internete: <http://europa.eu/about-eu/agencies/regulatory_agencies_bodies/policy_agencies/efsa/index_sk.htm>

23. Inštitucionálne zabezpečenie spotrebiteľskej politiky v Slovenskej republike. [online]. 2002. Dostupné na internete: <www.economy.gov.sk/institucionalne-zabezpecenie-spotrebiteľskej-politiky-6043/127.sk>
24. Nová stratégia spotrebiteľskej politiky sa zameriava na zvýšenie celkovej úrovne ochrany spotrebiteľa. [online]. 2014. Dostupné na internete: <<http://www.mhsr.sk/aktuality-nova-strategia-spotrebiteľskej-politiky-sa-zameriava-na-zvysenie-celkovej-urovne-ochrany-spotrebiteľa-/10s143925c>>
25. Postavenie SOI. [online]. 2002. [citované 15.11.2014]. Dostupné na internete: <<http://www.soi.sk/sk/SOI/Postavenie-SOI.soi>>
26. Práva a povinnosti pri kontrole SOI. [online]. 2013. Dostupné na internete: <<http://www.podnikajte.sk/pravo-a-legislativa/c/1146/category/zakonne-povinnosti-podnikateľa/article/prava-povinnosti-kontrola-soi.xhtml>>
27. Štátna veterinárna a potravinová správa Slovenskej republiky. [online]. 2015. Dostupné na internete: <http://www.svps.sk/zakladne_info/kontakty.asp>
28. Štátna veterinárna a potravinová správa. [online]. 2013. Dostupné na internete: <https://www.slovensko.sk/sk/zivotne-situacie/zivotna-situacia/_statna-veterinarna-a-potravinova-sprava>
29. Štátna veterinárna a potravinová správa, SR. [online]. 2014. Dostupné na internete: <<http://www.ym.ssk/o-nas/klienti-a-referencie/statna-veterinarna-a-potravinova-sprava-sr.html>>
30. Výročná správa a verejný odpočet za rok 2010. [online]. 2011. Dostupné na internete: <http://www.svps.sk/dokumenty/zakladne_info/Vyroczna_sprava_2010a.pdf>
31. GS1 Slovakia. Vysledovateľnosť pomocou štandardu GS1. [online]. 2009. [citované 20.11.2014]. Dostupné na internete: <<http://www.gs1sk.org/down/GS1vysledovateľnost.pdf>>
32. VYSLEDOVATEĽNOSŤ V POTRAVINOVOM REŤAZCI. [online]. 2010. Dostupné na internete: <<http://old.fbp.uniag.sk/download/bezpecnost-potravin-ii/971cae24.pdf>>

33. Vysledovateľnosť potravín: základný kameň politiky EÚ. [online]. 2014. Dostupné na internete:
<http://www.eufic.org/article/sk/artid/Food_traceability_cornerstone_of_EU_food_safety_policy/>
34. Brusel zmení označovanie potravín. [online]. 2014. Dostupné na internete:
<<http://peniaze.pravda.sk/spotrebitel/clanok/337305-brusel-zmeni-oznacovanie-potravin/>>
35. Nové pravidlá označovania potravín sú tu. Pomôžu spotrebiteľom?. [online]. 2014. Dostupné na internete: <<http://www.etrend.sk/financie/nove-pravidla-oznacovania-potravin-su-tu-pomozu-spotrebiteľom.html/>>
36. V sobotu vstúpia do platnosti nové pravidlá označovania potravín. [online]. 2014. Dostupné na internete: <<http://www.euractiv.sk/potravinarstvo/clanok/v-sobotu-vstupia-do-platnosti-nove-pravidla-oznacovania-potravin-023204>>
37. Označovanie potravín. [online]. 2014. Dostupné na internete:
<<http://www.oznacovanie-potravin.sk/>>
38. Označovanie potravín. [online]. 2014. Dostupné na internete:
<http://www.ruvzza.sk/11_clanky/fv/alergeny01.pdf>
39. Inštitúcie a orgány Európskej únie. [online]. 2013. [citované 5.11.2014]. Dostupné na internete: <<http://europskaunia.sulik.sk/europska-unia-eu/organy-europskej-unie/>>
40. Ministerstvo zahraničných vecí SR. Praktická príručka. [online]. 2006. [citované 12.11.2014]. Dostupné na internete: <<http://www.euroinfo.gov.sk/europsky-urad-pre-bezpecnost-potravin-efsa/>>
41. Nariadenie Európskeho parlamentu a rady č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom.
42. Zákon Národnej rady Slovenskej Republiky č. 152/1995 Z. z. o potravinách.
43. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 178/2002, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva, zriaďuje Európsky úrad pre bezpečnosť potravín a stanovujú postupy v záležitostiach bezpečnosti potravín.

44. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/31/ES o určitých právnych aspektoch služieb informačnej spoločnosti na vnútornom trhu, najmä o elektronickom obchode (smernica o elektronickom obchode).